

Kartläggning av våld i nära relationer

MORA • ORSA • ÄLVDALEN • MALUNG-SÄLEN

DECEMBER 2016 • GENOMFÖRD AV ENKÄTFABRIKEN

Titel: Våld i nära relationer
Författare: Cecilia Helander, Enkätfabriken
Uppdragsgivare: Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner
Datum: December 2016

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	4
Sammanfattning	6
Metod	9
Tidigare studier	14
A. Psykiskt våld.....	16
B. Ekonomiskt våld	21
C. Fysiskt och sexuellt våld.....	22
D. Hjälpt och stöd.....	27
E. Vidare analys	29
F. Avslutande reflektioner	32
Referenser	33
Bilaga	34

Bakgrund och syfte

Varför kartlägga våld i nära relationer?

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem med omfattande konsekvenser för både individ och samhälle. Under åren 1990-2010 i Sverige dödades i genomsnitt 17 kvinnor och 4 män per år av en nuvarande eller tidigare partner, enligt siffror från Brottsförebyggande rådet (Brå)¹. Antalet kvinnor som dödsdöms verkar efter år 2010 ha sjunkit till ett genomsnitt om 13 kvinnor per år, medan antalet män är på samma nivå. De fall som lett till dödligt våld har ofta föregåtts av en lång period av våld och hot.² Utöver det dödliga våldet utsätts många fler personer för icke-dödligt våld av sin partner. I Sverige har var femte person utsatts för fysiskt eller psykiskt våld av en partner någon gång i livet, enligt den nationella kartläggningen som Brå genomförde 2014. I Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner inkom under förra året (2015) 50 polisanmälningar gällande misshandel inomhus i nära relationer³. I 36 av dessa fall var offret en kvinna.

Utöver att själva individen som utsätts för våld lider stor skada, riskerar även barn som bevittnar våld hemma att fara illa. Den allvarligaste riskfaktorn för barnmisshandel är om det förekommer våld mellan vuxna i hemmet.⁴

Våldet som sker i nära relationer har vissa specifika kännetecken i förhållande till övriga former av våld. Offret har ett starkt emotionellt band till förövaren, vilket försvårar motstånd och uppbrott. Våldet sker därutöver vanligtvis inomhus i offrets egen bostad. Våldet ökar också oftast i allvar och intensitet ju längre relationen pågår.⁵ Oavsett hur det tar sitt uttryck så är syftet med våldet att etablera och utöva makt och kontroll.

Mörkertalet är stort

Det finns ett stort mörkertal när det kommer till omfattningen av våld i nära relationer då få som utsätts tar kontakt med polisen. Enligt Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) kommer endast runt 20 procent av våldet som sker i nära relationer till polisens kännedom.⁶

I den nationella kartläggningen av brott i nära relationer, som Brå genomförde under 2013⁷, framgick det att endast 3,9 % av de som blivit utsatta för våld av en partner under 2012 (året innan undersökningen genomfördes) hade gjort en polisanmälan. För att få en bild av hur utbredd detta samhällsproblem är så är det alltså viktigt att inte enbart utgå från officiell brottsstatistik utan att även hitta andra metoder för att kartlägga utsattheten. En metod för att kartlägga omfattningen av problemet är, som i detta fall, att genomföra en befolkningsundersökning. I denna typ av undersökning ombes respondenterna svara om sina erfarenheter gällande våld i nära relationer.

Syftet med kartläggningen

Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen har under 2016 gett i uppdrag åt Enkätfabriken att genomföra en kartläggning för att öka kunskapen om förekomsten av våld i nära relationer bland invånare i de fyra kommunerna. Syftet har varit att kartlägga hur stor andel som utsatts för våld i en nära relation under livstiden och under föregående år (2015) samt undersöka våldets karaktär. Syftet har även varit att få kunskap om hur många av de som utsatts som sökt hjälp eller stöd samt att göra en jämförelse mot Brå:s nationella resultat från 2014.

Resultatet från denna kartläggning kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med våld i nära relationer i de fyra kommunerna. Genom lokal kunskap vad gäller våldets omfattning och karaktär ges goda förutsättningar att synliggöra problematiken för att vidta lämpliga åtgärder på regional och lokal nivå. I Sverige har det inte genomförts särskilt många liknande undersökningar på kommunal eller regional nivå, vilket gör denna kartläggning viktig för det fortsatta arbetet.

1 Brå 2016

2 Kunskapsbanken, NCK 2016

3 Brå: Statistik över anmälda brott 2015

4 Socialstyrelsen 2014

5 Kunskapsbanken, NCK, 2016

6 Kunskapsbanken, NCK, 2016

7 Undersökningen genomfördes under 2013 och resultatet presenterades i en rapport under 2014

Rapportens Disposition

Rapporten börjar med att presentera en kort sammanfattning av resultatet och de viktigaste resultaten. Därefter görs en metodgenomgång. Efter metodgenomgången redogörs ett antal tidigare studier som genomförts i Sverige under de senaste åren. Därefter presenteras utsattheten för våld indelade i tre avsnitt; utsatthet för psykiskt våld, utsatthet för ekonomiskt våld samt utsatthet för fysiskt och sexuellt våld. Inom varje avsnitt presenteras könsskillnader, utsatthet på kommunnivå samt en jämförelse mot det nationella resultatet. Det sista avsnittet, del E, är en vidare analys av resultatet utifrån sambandsanalyser. Här tittar vi bland annat närmare på vilka bakgrundsfaktorer och variabler som samvarierar med utsatthet för olika former av våld samt presenterar en del av vad forskning på området säger. Rapporten avslutas med en kortare reflektion över resultatet.

Sammanfattning

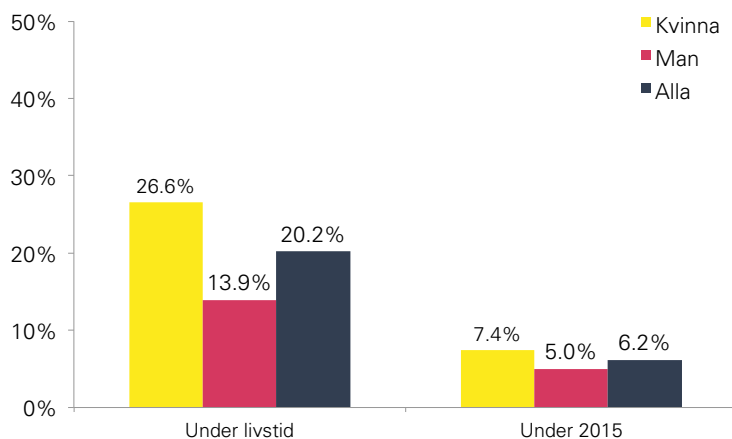
Syftet med denna kartläggning har varit att undersöka omfattningen av våld i nära relationer i Mora, Orsa, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner. Undersökningen skickades ut under september 2016 till 3000 slumpmässigt utvalda personer i de fyra kommunerna. 1414 svar har inkommit, vilket ger en svarsfrekvens om 47 %. Av dessa har 1320 personer svarat på frågan om de har eller haft ett parförhållande. 85 % svarar ja på denna fråga och 15 % svarar nej. I analyserna inkluderas även de personer som aldrig haft en parrelation, för att på så vis möjliggöra en beräkning av utsattheten i den undersökta befolkningen. Undersökningen bygger till stora delar på Brå:s nationella kartläggning av våld i nära relationer från 2014. En skillnad är dock att en fråga om utsatthet för ekonomiskt våld/förtryck inkluderades i denna undersökning.

TOTALA ANDELEN UTSATTA

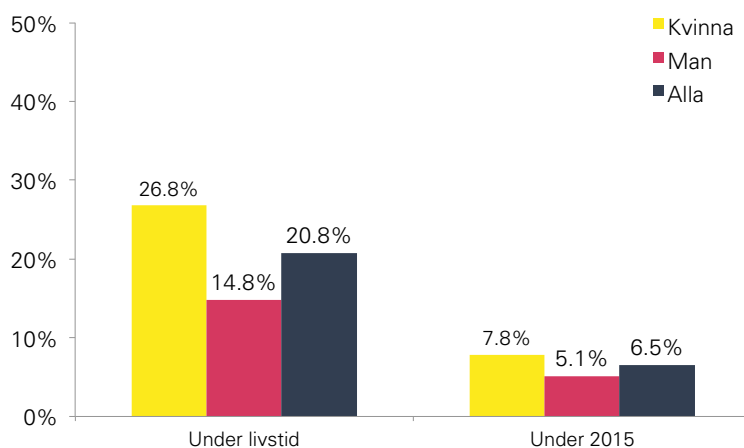
- Totalt har 20 % (20,2%) av invånare i Mora, Orsa, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner utsatts för psykiskt eller fysiskt/sexuellt våld av en nuvarande eller tidigare partner någon gång i livet. Detta motsvarar ca. 8 600 personer i de fyra kommunerna¹. När det handlar om utsatthet för psykiskt eller fysiskt våld under livstiden framgår det att kvinnor i klart högre grad utsatts (26,6 %) jämfört med män (13,9%).
- Vad gäller utsatthet för psykiskt eller fysiskt/sexuellt våld under föregående år (2015) är det en total andel om 6,2 % som utsatts av en partner. 7,4 % av kvinnorna och 5 % av männen har blivit drabbade av fysiskt/sexuellt eller psykiskt våld under 2015. Det finns således skillnader mellan könen när det gäller utsatthet för partnervåld under 2015.
- Inkluderas ekonomiskt våld/förtryck i begreppet våld är det 20,8 % som utsatts någon gång i livet och 6,5 % som utsatts under föregående år (2015).

¹ Mellan 7800 och 9100 personer med 95 % signifikansnivå

Utsatthet för psykiskt eller fysiskt/sexuellt våld

Utsatthet för psykiskt, fysiskt/sexuellt eller ekonomiskt våld

Sammanfattning

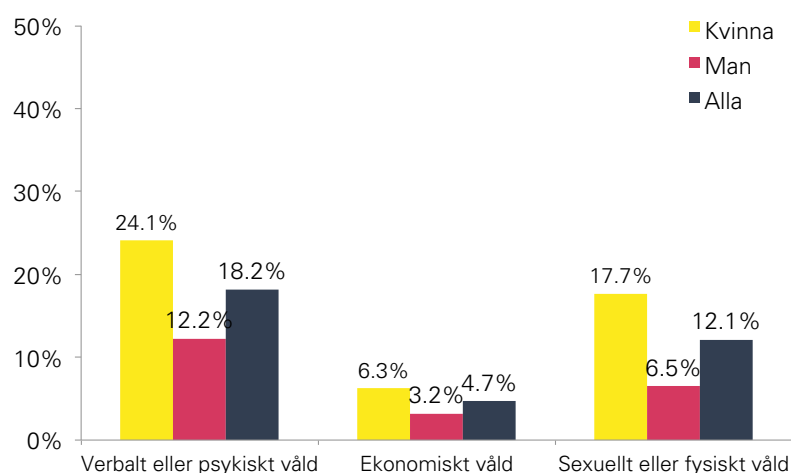
UTSATTHET PER VÅLDSTYP

- Vid en analys av resultatet uppdelat framgår det att psykiskt våld är den våldstyp som oftast förekommer i parrelationer. Totalt har 18,2 % av invånarna i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen utsatts för psykiskt våld. Vidare har 12,1 % utsatts för fysiskt/sexuellt våld någon gång i livet. Därutöver har 4,7 % utsatts för ekonomiskt våld/förtryck någon gång. Vad som framgår är att kvinnor i klart högre grad än män utsatts för alla typer av våld när det handlar om livstidsperspektivet.
- Under år 2015 har totalt 6,3 % utsatts för psykiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner och ytterligare 1,2 % har utsatts för fysiskt/sexuellt våld. När det handlar om utsatthet under föregående år är könsskillnaderna klart mindre.
- Kvinnor utsätts för våld i högre grad än män. Skillnaden mellan könen är signifikant vad gäller utsatthet under livstiden men även när det handlar om utsatthet föregående år. Trots att andelen utsatta under 2015 tycks vara relativt jämn mellan könen finns det alltså en signifikant skillnad med hänsyn till övriga faktorer. Kvinnor utsätts även för grövre våld än män. Både vad gäller misshandel och sexuellt våld rapporterar kvinnor utsatthet i högre grad än män.

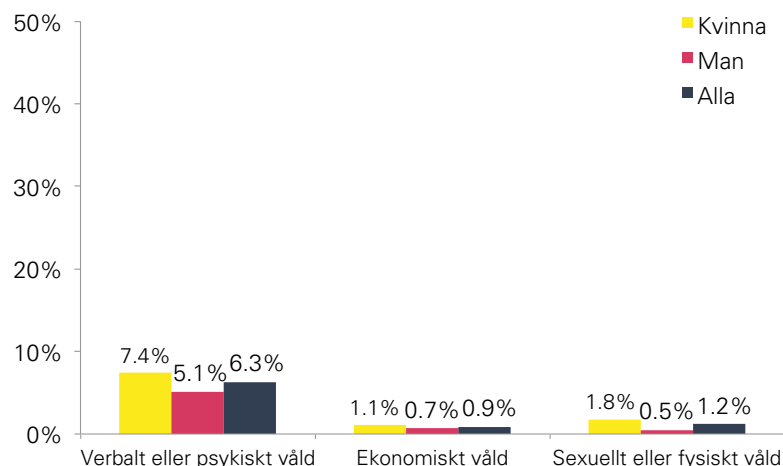
EN JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE STUDIER

- I tabellen på följande sida redovisas utsattheten under föregående år (2015) och livstiden i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner. I tabellens högra del redovisas andelen utsatta enligt det nationella resultatet från 2014. (forts.)

Andel som utsatts någon gång i livet

Andel som utsatts någon gång under 2015

Sammanfattning

- Det framgår att andelen utsatta i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen är på en likvärdig nivå som i det nationella resultatet. Detta gäller både utsatthet under livstiden och utsatthet under föregående år. Kvinnor i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen har dock utsatts för fysiskt/sexuellt våld under livstiden i något högre grad än kvinnor i det nationella genomsnittet. Andelen som utsatts för kränkningar och sexualbrott under livstiden är totalt även något högre i de fyra kommunerna än i det nationella resultatet.
- Vid en jämförelse med Lidingös och Stockholms kartläggningar (se mer om dessa i avsnitt "tidigare studier") framgår det generellt att andelen utsatta i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen är lägre. Exempelvis är andelen som någon gång utsatts för fysiskt/sexuellt eller psykiskt våld i Lidingö 26 % och i Stockholm 34 %. I denna studie är motsvarande siffra 20 %. Eftersom vi inte har detaljerad information om analysen genomförts på exakt samma sätt som i Lidingö och Stockholm bör dock dessa jämförelser tolkas med försiktighet.

ÖVRIGA RESULTAT

- Risken att bli utsatt för våld är högre inom vissa grupper. Utöver resultatet som redan nämnts, dvs. att kvinnor utsätts i högre grad än män, är risken för att utsättas högre i hushåll med barn under 18 år. Utsattheten för våld är även högre bland ensamstående med högre inkomst och tydligt lägre bland pensionärer. Yngre personer löper även en klart högre risk än äldre att utsättas för sexuellt våld. Läs mer om vilka bakgrundsfaktorer som korrelerar med utsatthet i avsnitt E.
- Personer som utsatts för fysiskt/sexuellt våld har i stor grad även blivit utsatta för psykiskt våld. I resultatet framgår det att hela 76 % av de som utsatts för fysiskt/sexuellt våld även har utsatts för psykiskt våld.

Utsatta under föregående år (%) En jämförelse med nationella resultatet

	Utsatta under 2015 (Mora, Orsa, Älvdalen, Malung-Sälen)			Nationellt - utsatta under 2012 (Brå 2014)		
	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man
Psykiskt våld	6,3	7,4	5,1	6,5	6,8	6,2
Kränkningar	6,0	6,6	4,9	5,0	5,4	4,7
Hot	1,5	2,4	0,7	1,3	1,8	0,7
Inskränkning av friheten	2,0	2,4	2,1	2,4	2,4	2,4
Trakasserier	0,9	1,2	0,6	1,2	1,5	1,0
Fysiskt/sexuellt våld	1,2	1,8	0,5	2,1	2,2	2,0
Misshandel	1,1	1,5	0,5	1,9	1,9	1,8
Grovt misshandel	0,4	0,5	0,3	0,5	0,5	0,5
Sexualbrott	0,4	0,7	0,2	0,4	0,6	0,2
Grovt sexualbrott	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1

Utsatta under livstid (%) En jämförelse med nationella resultatet

	Utsatta under livstid (Mora, Orsa, Älvdalen, Malung-Sälen)			Nationellt - utsatta under livstid (Brå 2014)		
	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man
Psykiskt våld	18,2	24,1	12,2	18,9	23,5	14,5
Kränkningar	16,5	21,6	11,5	14,8	19,1	10,6
Hot	7,9	13,5	2,2	7,4	12,2	2,6
Inskränkning av friheten	9,2	12,5	6,0	8,8	11,1	6,7
Trakasserier	5,7	9,4	2,0	5,6	7,8	3,3
Fysiskt/sexuellt våld	12,1	17,7	6,5	11,5	15,0	8,1
Misshandel	10,2	14,7	5,7	10,3	13,1	7,5
Grovt misshandel	4,6	7,2	2,0	4,7	6,2	3,2
Sexualbrott	4,1	7,5	0,7	2,8	5,1	0,5
Grovt sexualbrott	2,7	5,1	0,2	2,0	3,6	0,3

Metod

FRÅGEUNDERLAG

Enkätfabriken har tillsammans med projektansvarig i de fyra medverkande kommunerna tagit fram frågeunderlaget. Frågorna i denna undersökning har baserats på Brå:s nationella kartläggning från 2014. Detta eftersom resultatet ska kunna jämföras. Vad som dock bör noteras är att Brå:s undersökning till stor del genomförts med telefonintervjuer och att skillnaden i metod kan påverka jämförbarheten. Enligt Brå finns det i undersökningar, som till majoriteten genomförs med enkäter, en något högre andel som rapporterar utsatthet än i undersökningar som till majoriteten genomförts med telefonintervjuer.¹ Troligtvis kan själva intervjusituationen medföra en underrepresentation på grund av frågornas känsliga karaktär.

En klar fördel med att använda Brå:s frågor är att de har kontrollerats genom kognitiva test och intervjuer. Resultaten från dessa test är bland annat att frågorna överlag fungerar väldigt bra. En sak som tas upp som ett problem är dock att det är svårt att få urvalspersoner som nyligen haft erfarenhet av våld i parrelationer att delta i undersökningen. Bland annat på grund av de utsattas rädsla för repressalier eller att de inte definierar våldet som våld på grund av en normaliseringsprocess.² Det kan således vara viktigt att ha i åtanke att det kan finnas en underrepresentation i andelen utsatta vad gäller de som under undersökningsperioden levtt i en destruktiv relation eller precis tagit sig ur en.

En skillnad mot Brå:s frågeunderlag är att vi i denna undersökning även frågar om utsatthet för ekonomiskt våld/förtryck. Brå:s underlag täckte inte in denna aspekt som dock ansågs viktig att kartlägga i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner.

Undersökta våldstyper	Frågans formulering
PSYKISKT VÅLD	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig vid upprepade tillfällen sagt saker som kränkt, hånat, nedvärderat eller förödmjukat dig? Frågan avser upprepade händelser, inte till exempel enstaka kränkningar.
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig förbjudit dig att ha kontakt med någon specifik person, hindrat dig att lämna hemmet, eller på liknande sätt försökt bestämma vad du får eller inte får göra?
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig på något sätt hotat dig så att du kände dig rädd? Hoten kan handla om att skada dig, andra personer, eller att förstöra föremål.
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig vid upprepade tillfällen förföljt eller trakasserat dig? Det kan handla om oönskade mejl, SMS, telefonsamtal, besök eller liknande.
FYSISKT ELLER SEXUELLT VÅLD	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig på ett våldsamt sätt hållit hårt i dig, knuffat dig, kastat något hårt mot dig, gett dig en örfil eller liknande?
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig gjort dig illa med ett föremål, slagit dig med knytnäve, sparkat dig eller liknande?
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig utsatt dig för, eller involverat dig i, en sexuell handling mot din vilja?
	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig tvingat dig till någon form av sexuell handling genom att hota dig, hålla fast dig, utnyttjat att du har varit berusad, eller liknande?
EKONOMISKT VÅLD	Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig försökt kontrollera eller begränsa din eller er gemensamma ekonomi? Det kan handla om att partnern försökt kontrollera hur du använt dina pengar, inte tillåtit dig att ha egna pengar, gömt undan eller stulit gemensamma pengar eller egendom, tvingat/lurat dig till skulder eller liknande.

METOD

Enkäten skickades ut till ett slumpmässigt urval om 3000 invånare i åldern 18-90 år. Ett stratifierat urval gjordes i varje kommun (750 per kommun) för att säkerställa ett tillräckligt stort underlag på kommunnivå. I det följebrev som sändes ut med enkäten informerades utförligt om undersökningens syfte, frivillighet och anonymitet. Se enkäten och följebrevet i sin helhet i bilaga 1. Två postala påminnelser skickades även ut; ett påminnelsevykort och en påminnelse som innehöll påminnelsebrev, enkät och svarskuvert. Det var även möjligt att svara på enkäten via webben och instruktioner för detta fanns i följebrevet.

¹ Brå 2014

² Brå 2014, Lundgren m.fl. 2010

SVARSFÖRDELNING

Alla resultat baseras på viktade data. Vikterna skapar rätt proportioner vad gäller kön och ålder i förhållande till populationen. Vikterna skapar även rätt proportioner i totalresultatet per kommun. Detta för att göra resultatet så representativt som möjligt. I tabellerna nedan redovisas således populationens fördelning vad gäller ålder, kön och kommun.

Fråga	Svarsalternativ	Svar	Fråga	Svarsalternativ	Svar
Kommun	Älvdalen	16%	Vilken är din huvudsakliga sysselsättning?	Annat	6%
	Malung	23%		Förvärvsarbetar	52%
	Mora	46%		Hemarbetar (arbetar i eget hushåll/medhjälpare familjemedlem, oavlönad)	1%
	Orsa	15%		Ålderspensionär	31%
Ålder	18 - 29 år	16%		Förtidspensionär	3%
	30 - 45 år	20%		Studerar	4%
	46 - 64 år	32%		Arbetslös	2%
	65 - 84 år	28%		Arbetsmarknadsåtgärd (ej studier)	2%
	85 år och äldre	4%		Vad är ditt hushålls sammanlagda inkomst per år?	Annat
Kön	Kvinna	53%	0-200 000 kronor		18%
	Man	47%	200 001-300 000 kronor		17%
Har du just nu, eller har du någon gång haft, ett parförhållande?	Ja	85%	300 001-400 000 kronor		17%
	Nej	15%	400 001-500 000 kronor		12%
Vilka personer bor i ditt hushåll, d.v.s. bor du tillsammans med minst halva tiden?	Ingen	23%	500 001-600 000 kronor		11%
	Make/maka/sambo/partner	66%	600 001-700 000 kronor		10%
	Föräldrar	6%	700 001 kronor eller mer	11%	
	Syskon	2%	I vilket land är du född?	Sverige	94%
	Andra vuxna	2%		Norden (men ej Sverige)	1%
	Barn (ej dina syskon)	25%		Europa (men ej Norden)	3%
Hur gamla är det/de barn som bor i ditt hushåll?	0-6 år	42%		Övriga världen (ej Europa)	2%
	7-12 år	45%	Bor du/ni i villa, radhus, lägenhet eller i någon annan typ av bostad?	Villa, jordbruksfastighet el. dyl.	73%
	13-17	70%		Radhus eller kedjehus	4%
	18 år eller äldre	20%		Lägenhet bostadsrätt	6%
Vilken är din högsta genomförda utbildning?	Folkskola (annan utbildning som är kortare än 9 år)	16%		Lägenhet hyresrätt	16%
	Flickskola, realskola eller grundskola	6%		Annat boende	2%
	Yrkesskola, 1- eller 2-årigt gymnasium	19%		Vet ej	0%
	Studentexamen eller 3-4-årigt gymnasium	26%	Vilken är din högsta genomförda utbildning?	Folkskola (annan utbildning som är kortare än 9 år)	16%
	Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år	10%		Flickskola, realskola eller grundskola	6%
	Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre	18%		Yrkesskola, 1- eller 2-årigt gymnasium	19%
	Doktorerat, fil.lic., forskarutbildning m.m. Ingen avslutad utbildning Vet ej	0%		Studentexamen eller 3-4-årigt gymnasium	26%
	Ingen avslutad utbildning	4%		Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år	10%
Vet ej	1%	Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre		18%	

SVARSFREKVENNS OCH BORTFALLSANALYS

Undersökningen skickades under september 2016 ut till 3000 slumpmässigt utvalda personer i de fyra kommunerna. 1414 svar har inkommit, vilket ger en svarsfrekvens om 47 %. Av dessa har 1320 personer svarat på frågan om de haft ett parförhållande, 85% svarade ja på frågan. Observera att vi i analyserna även har inkluderat de personer som aldrig haft en parrelation, detta för att det ska vara möjligt att beräkna utsattheten i befolkningen (18–90 år).

En bortfallsanalys har genomförts för att kontrollera om resultatet är skevt. Ju lägre svarsfrekvens desto större är sannolikheten att resultatet är skevt, men det innebär dock inte att det behöver vara så. Bortfallsanalysen syftar till att kartlägga om det finns direkt synliga skevheter och därefter om möjligt korrigera dem. De första faktorerna som testats är fördelning av svar på åldersgrupper och kön. Resultatet visar där att det är bättre svarsfrekvens bland de äldre åldersgrupperna (som ofta i undersökningar likt denna), vilket gör att de har en större tyngd i resultatet. Detsamma gäller för kvinnor som är överrepresenterade. För att korrigera detta har resultatet viktats på ålder och kön. Därmed har resultatet återställts till den fördelning som finns i populationen. Se tabellen nedan. Svaren har även viktats per kommun för att få ett representativt totalresultat i den undersökta befolkningen. Mora kommun får exempelvis en tyngre vikt i totalresultatet, då populationen i kommunen är större än övriga kommuner.

Utöver kön, ålder och kommun har jämförelser gjorts utifrån svar på andra relevanta bakgrundsfaktorer. En sådan fråga är frågan om sysselsättning. Enligt Arbetsförmedlingen var andelen inskrivna arbetslösa i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen 5,4 % under 2015, vilket tyder på att gruppen är relativt representativ, om än något underrepresenterad. I undersökningen svarar totalt 4 % att de är arbetslösa eller har en arbetsmarknadsåtgärd.

En annan faktor som jämförts är frågan om utländsk bakgrund. Enligt SCB:s befolkningsstatistik är 8,1 % procent över 18 år födda utomlands i de fyra kommunerna. Bland respondenterna i undersökningen är siffran 6 %, vilket tyder på att gruppen är något underrepresenterad.

Könsfördelning

	andel i population	andel svar	kvot
Kvinna	47%	53%	0.89
Man	53%	47%	1.13

Åldersfördelning

	andel i population	andel svar	kvot
18 - 29 år	16%	9%	1.87
30 - 45 år	20%	15%	1.36
46 - 64 år	32%	35%	0.91
65 - 84 år	28%	37%	0.76
85 år och äldre	4%	5%	0.80

Per kommun

	andel i population	andel svar	kvot
Malung	23%	23%	1.00
Orsa	15%	26%	0.58
Älvdalen	16%	24%	0.67
Mora	46%	26%	1.77

INTERNT BORTFALL

Det interna bortfallet handlar framför allt om de individer som svarat ja på den inledande frågan huruvida de har eller har haft en parrelation som varat minst en månad, men som sedan inte har svarat på alla frågor i enkäten. Det finns dock även ett annat internt bortfall på frågorna, oftast en låg andel på ett par procent. Detta bortfall beror på att vissa respondenter har hoppat över någon fråga som de egentligen skulle svara på. I följebrevet som skickades ut med enkäten fanns en instruktionstext som förtydligade att det var okej att hoppa över frågor som kändes för påfrestande eller jobbiga att svara på.

ANALYSMETOD

Den metodik som främst använts för att analysera materialet och hitta samband är logistisk regression. I en logistisk regression testas ett utfall som kan anta två möjliga värden. I detta fall är det att antingen blivit utsatt för våld eller att inte ha blivit det. Det kan också vara att ha blivit utsatt för våld under 2015 eller utsatt för en viss typ av våld. Utfallet testat mot ett antal andra variabler som i sin tur kan anta vilket värde som helst. Modellen byggs sedan stegvis för att inkludera variabler som har ett samband med variablerna om våld. Enbart samband där sambandet är signifikant på en 95% signifikansnivå inkluderas i resultatet. Detta för att vara säkra på att de resultat som hittas inte byggs på slumpen.

I övrigt analyseras resultatet genom deskriptiv statistik, där frekvenstabeller, medel- och medianvärden tagits fram för att skapa en bild av resultatet eller för att ligga till grund för grafer och tabeller.

DEFINITIONER

Många studier innan Brå:s kartläggning 2014 fokuserar uteslutande på mäns våld mot kvinnor. Detta har varit och är till viss del fortfarande bilden av hur våld i nära relationer ser ut. Under senare år har det dock blivit vanligare att begreppet våld i nära relationer även inkluderar flera typer av relationer, bland annat våld som utövas av en kvinna mot en man samt våld i samkönade förhållanden. Detta är delvis en följd av att forskning visat att både kvinnor och män i relativt stor utsträckning utsätts för brott i nära relationer, men att det handlar om olika typer av våld.

Definition av nära relation

Vad som menas med en nära relation är inte helt tydligt. Det är ett brett begrepp där innebörden kan skilja sig åt i olika undersökningar. I denna kartläggning definieras en nära relation som en (pågående eller avslutad) parrelation, som varat minst en månad och följer således Brå:s definition i den nationella kartläggningen. Definitionen i enkäten inkluderar även samkönade relationer. Fokus ligger alltså på parrelationer och inkluderar inte andra relationer så som exempelvis syskon eller föräldrar.

Bred definition av våld

Undersökningen omfattar en bred definition av brott och våld. Det som undersöks är icke-fysiska brott (som systematiska kränkningar, försök till inskränkning av friheten, hot och trakasserier) och fysiska brott (som knuffar, örfilar och sexuellt utnyttjande) samt grövre fysiska brott (som knytnävsslag och sparkar samt sexuellt tvång). Det är därför viktigt att notera att de typer av våld som studeras i kartläggningen inte nödvändigtvis är brott i juridisk mening och att de kanske heller inte alltid betraktas som brott av de personer som utsatts.

Kategorisering av våld

I undersökningen görs en uppdelning mellan psykiskt våld samt fysiskt/sexuellt våld. Till psykiskt våld hör systematiska kränkningar och förödmjukelser, försök att inskränka friheten, hot och trakasserier. Till fysiskt och sexuellt våld hör misshandel, grov misshandel, sexualbrott och grova sexualbrott. Definitionen av våld bygger ursprungligen på WHO:s definition, där våldstyper som inte nödvändigtvis resulterar i skada eller död inkluderas. Utsatthet för alla former av våld innebär en betydande börda för individ, familj, samhälle samt hälso- och sjukvårdssystem och kan därför inte uteslutas.¹

¹ Brå 2014

Grov misshandel definieras som att en nuvarande eller tidigare partner gjort illa den utsatta personen med ett föremål, knytnävar, sparkar eller liknande. Definitionen följer med andra ord inte den juridiska definitionen av grov misshandel. Grovt sexualbrott definieras i denna kartläggning som att en nuvarande eller tidigare partner tvingat den utsatta personen till någon form av sexuell handling genom att hota, hålla fast, utnyttja att den utsatta personen varit berusad eller liknande. Definitionen följer således inte den juridiska definitionen av grovt sexualbrott.

Återkommande utsatthet definieras i denna undersökning som att man blivit utsatt någon gång i månaden eller oftare under det senaste året.

Vad som även undersöks i denna enkät, som tidigare nämnt, är utsatthet för ekonomiskt våld/förtryck. Ekonomiskt våld definieras här som ekonomiska hot, begränsningar av egna eller gemensamma ekonomiska tillgångar eller att tvinga någon att utföra ekonomiska olagligheter. Dvs. det ekonomiska våldet skapar begränsat handlingsutrymme och verkar nedvärderande.

TILLFÖRLITLIGHET I RESULTATET

Denna undersökning berör ett känsligt område och det kan därför vara särskilt viktigt att reflektera över tillförlitligheten. Vad som först och främst bör noteras är att undersökningen bygger på självskattning, dvs. respondenterna avgör själva huruvida deras erfarenheter räknas in i undersökningens definitioner av våld. Detta kan leda till både över- och underskattningar i resultaten. Vad som även kan vara viktigt att reflektera över är huruvida de svar som delges i en undersökningen som denna är helt ärliga. Detta på grund av att frågorna är så känsliga.

Generellt kan även sägas att samhällets syn på brott i nära relationer har förändrats över tid. Gränsen för vad som räknas som ett brott har förflyttats. Exempelvis kriminaliserades våldtäkt inom äktenskapet först år 1965, vilket innebär att en del av respondenterna kan ha levt i en relation då sexuella övergrepp var lagliga². Detta kan vara viktigt att ha i åtanke.

Ett annat problem som kan uppstå i denna typ av undersökning är svårigheten för de svarande att minnas när händelserna har skett. För de respondenter som svarat att de blev utsatta under 2015 ställs följdfrågan om hur ofta de blev utsatta, vilket man bör ha i åtanke kan vara svårt att svara på om det handlat om systematiskt våld³.

² Brå 2014

³ Brå 2014

Tidigare studier

I denna del redovisas ett urval av tidigare undersökningar om våld i nära relationer som genomförts i Sverige. Syftet är inte att det ska ge en heltäckande bild över alla tidigare undersökningar utan snarare att ge en överblick av några, i förhållande till denna kartläggning, relevanta undersökningar och studier som gjorts under de senaste åren. De viktigaste resultaten presenteras även kortfattat.

BRÅ 2014 "BROTT I NÄRA RELATIONER"

Brå genomförde en nationell kartläggning gällande brott i nära relationer under 2014 baserat på telefonintervjuer, med 12 534 individer i åldern 16-79. Undersökningen var en del av NTU (Nationella trygghetsundersökningen). Frågorna handlade om i vilken utsträckning respondenterna upplevt våld i en nära relation någon gång i livet samt under föregående år (2012). De brott som kartlades var systematiska kränkningar och förödmjukelser, försök att inskränka friheten, hot, trakasserier, misshandel, grov misshandel, sexualbrott och grova sexualbrott.

Resultatet från Brå:s undersökning visar att var femte person har blivit utsatt för våld i en nära relation någon gång under sin livstid. Drygt varje fjärde kvinna och var sjätte man har utsatts någon gång i livet. Sett till utsattheten under föregående år (2012) försvinner dock könsskillnaderna. 6,8 % av befolkningen i Sverige utsattes för brott i en nära relation under 2012 och andelen kvinnor som utsattes (7,0%) var i princip lika stor som andelen män (6,7%).

Resultatet visar dock att kvinnor utsätts för grövre våld och har större behov av hjälpinsatser bl.a. av sjukvården. Vad som vidare framgår är att de bakgrundsfaktorer som verkar ha starkast relevans för utsatthet är kön, ålder, familjerelation, utbildning, boendeform och ekonomiska förutsättningar. Undersökningen visar att utsattheten är högst bland kvinnor, personer i åldrarna 16-34 år, ensamstående föräldrar, personer med högst gymnasial utbildning och personer boende i flerfamiljshus. Det framgår även att utsatta kvinnor ofta har sämre ekonomiska förutsättningar än kvinnor som inte blivit utsatta¹.

NYBERG ET AL 2013 " SELF-REPORTED EXPOSURE TO INTIMATE PARTNER VIOLENCE AMONG WOMEN AND MEN IN SWEDEN: RESULTS FROM A POPULATION-BASED SURVEY"

Nybergh, Taft, Endander och Krantz på Sahlgrenska akademien gjorde under 2013 en undersökning om partnervåld. Resultatet bygger på svar från 972 personer i Sverige i åldern 18-65 år. Frågorna i undersökningen handlade om respondenternas utsatthet för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. Undersökningen inkluderade även frågor om respondentens egna användning av våld och orsakerna till detta samt sociala och beteendemässiga konsekvenser vid utsatthet för våld.

Resultaten utifrån undersökningen visar att män och kvinnor är ungefär lika utsatta för partnervåld när det gäller att rapportera kring utsatthet under det senaste året. När det gäller utsatthet under livstiden har dock kvinnor i högre grad än män rapporterat om utsatthet för partnervåld, dvs. samma slutsats som Brå kommit fram till i kartläggningen från 2014. En av slutsatserna från Sahlgrenska studien är således att tidsperspektivet (och speciellt utsatthet tidigare i livet) är viktigt att inkludera vid en undersökning av könsskillnader inom partnervåld.²

LIDINGÖ STAD 2015 "KARTLÄGGNING AV VÅLD I NÄRA RELATIONER"

Omsorgs- och socialförvaltningen i Lidingö stad genomförde 2015 en kartläggning vad gäller omfattningen av våld i nära relationer bland invånarna på Lidingö³. Enkäten skickades ut till ett slumpmässigt urval om 3000 personer och byggdes till stora delar på Brå:s formulär i den nationella kartläggningen från 2014.

Resultatet visar att totalt 26 procent av invånarna på Lidingö har upplevt någon form av våld under sin livstid; 31 procent av kvinnorna och 20 procent av männen. Totalt 9 procent hade upplevt någon typ av våld i en nära relation under 2014; 10 procent av kvinnorna och 8 procent av männen. Vad som också framgår, liksom i ovan nämnda undersökning, är att kvinnor rapporterar utsatthet i högre grad när det gäller livstidsperspektivet, men att dessa

1 Brå 2014

2 Nybergh et al 2013

3 Lidingö Stad 2015

skillnader nästan försvinner när det handlar om utsatthet under det senaste året.

GÄVLE 2014 "JAG FÖRSÖKER GLÖMMA, MEN JAG KAN INTE GLÖMMA - EN UNDERSÖKNING OM VÅLD I NÄRA RELATIONER"

Under 2014 genomförde Gävle kommun en undersökning om våld i nära relationer. Resultatet visar att var tredje Gävlebo i åldern 18–85 år någon gång i livet har varit utsatta för våld i nära relationer. Fyra av tio kvinnor (39 %) och drygt två av tio män (26 %) har någon gång i livet varit utsatta för våld i nära relation. 11 % av kvinnorna och 8 % av männen har varit utsatta någon gång under 2012 (de senaste 12 månaderna)⁴. I denna kartläggning användes en definition av "nära relationer" som även innefattade syskon, föräldrar och styvföräldrar. Undersökningen fokuserade alltså inte enbart på våld i parrelationer.⁵

STOCKHOLMS STAD 2013 "KARTLÄGGNING AV VÅLD I NÄRA RELATIONER I STOCKHOLMS STAD"

Stockholms stad gjorde år 2013 en kartläggning av våld i nära relationer. Undersökningen genomfördes bland 7000 stockholmare genom en postal enkät. Frågorna handlade om partnervåld och omfattade olika former av våld, nämligen psykiskt, fysiskt och sexuellt. I denna studie användes samma frågeformulär som i Brå:s kartläggning från 2014. Resultatet visade att 41 procent av kvinnorna och 28 procent av männen någon gång i livet utsatts för psykiskt eller fysiskt våld av sin partner. Även i denna studie undersöktes utsattheten under föregående år (2012) och här uppgav 13 procent av kvinnorna och 11 procent av männen att de blivit utsatta.⁶

NATIONELLT CENTRUM FÖR KVINNOFRID 2014 "VÅLD OCH HÄLSA"

Nationella Centrum för Kvinnofrid (NCK) genomförde under 2013 en undersökning om våld och dess koppling till ohälsa. Undersökningen skickades till 20 000 personer, varav 10 000 män och 10 000 kvinnor, och fick en svarsfrekvens om 52 %. Undersökningen fokuserade inte bara på våld i nära relationer utan alla former av utsatthet för våld. Undersökningen är ändå intressant att nämna i det här sammanhanget, då den belyser kopplingen till ohälsa. Resultatet visar att de kvinnor och män som i sin barndom, ungdom eller sitt vuxna liv blivit utsatta för allvarligt sexuellt, fysiskt eller psykiskt våld bär på en oproportionerligt stor andel av den psykiska och fysiska ohälsan som studerades i undersökningen. Exempelvis framgår det att utsatthet för allvarligt våld bland kvinnor är kopplad till en tredubblad risk för självskaumbeteende, inklusive självmordstankar eller -försök, och en kraftigt förhöjd förekomst av riskbruk av alkohol.⁷

LÖVESTAD & KRANTZ 2012 "MEN'S AND WOMEN'S EXPOSURE AND PERPETRATION OF PARTNER VIOLENCE: AN EPIDEMIOLOGICAL STUDY FROM SWEDEN"

Lövestad och Krantz genomförde år 2012 en studie bland 173 män och 251 kvinnor i Sverige i åldern 18-65 år. Studien fokuserade på att kartlägga omfattningen av utsatthet för våld i nära relationer, men även kartlägga målgruppens egna utövande av våld. I resultatet framgick det att yngre personer, kvinnor som saknar ett stabilt socialt nätverk och män som har ett förhållande som pågått mindre än 3 år, löper större risk vad gäller utsatthet för våld. Lövestad och Krantz tar upp att tidigare studier visat att det tenderar finnas två typer av våld i relationer: situationsbetingat våld och fysiskt våld med kontrollerande beteende. Det kontrollerande beteendet utövas oftare av män i en relation mellan en man och en kvinna. Situationsbetingat våld är även vanligare bland unga par, som ofta även har barn.⁸ I Lövestad och Krantz studie framgick dock att kvinnor och män i ungefär lika hög grad blivit utsatta för, men också själva använder, våld och kontrollerande beteenden. Dock påpekar de att det råder osäkerhet om motiven bakom det egna användandet av våld och att självförsvar inte kan uteslutas.

4 Gävle kommun 2014

5 I föreliggande undersökning, i Brå:s undersökning från 2014, i Nyberg et al studien, i Lidingös och Stockholms undersökningar, definieras våld i nära relation som våld i parrelation. I föreliggande undersökning användes definitionen så som även i Brå:s enkät "En parrelation som varat minst en månad. Med parrelation menar vi ett förhållande eller ett sammanboende med en partner, till exempel flickvän, pojkvän, hustru eller man. Enkäten omfattar även samkönade parförhållanden."

6 Stockholms stad 2013

7 NCK 2014

8 Lövestad & Krantz 2012

A. Psykiskt våld

I denna del redovisas utsattheten för olika former av psykiskt våld i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner. Till denna kategori av våld hör utsatthet för:

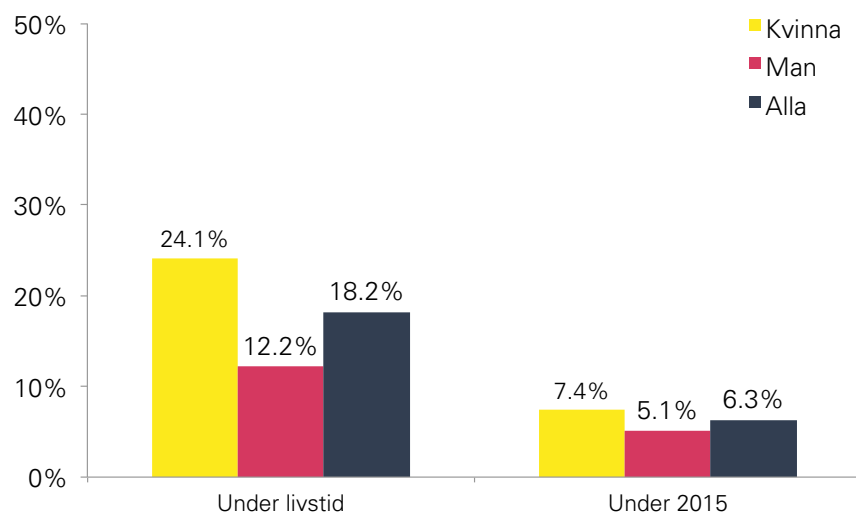
- Systematiska kränkningar
- Försök att inskränka friheten
- Hot
- Trakasserier¹

I diagrammet nedan redovisas den totala andelen som utsatts för någon form av psykiskt våld. Vad som framgår är att kvinnor i klart högre grad än män utsatts för psykiskt våld under livstiden. 24,1 % av kvinnorna och 12,2 % av männen i de fyra kommunerna har blivit utsatta för detta någon gång i livet. Andelen utsatta under livstiden ligger på en liknande nivå som i den nationella kartläggningen. Andelen utsatta män är dock något lägre i denna studie. I Brå:s kartläggning svarade 24 % av kvinnorna och 15 % av männen att de någon gång i livet utsatts för psykiskt våld.²

Vad gäller utsattheten föregående år (2015) är könsskillnaderna inte lika stora, men de finns. 7,4 % av kvinnorna och 5,1 % av männen har utsatts för verbalt eller psykiskt våld under 2015. Detta är också en liknande nivå som i det nationella resultatet, där 6,8 % av kvinnorna och 6,2 % av männen rapporterade detsamma.

I tabellen nedan redovisas svaren på frågorna per kommun. I tabellens högra del redovisas det nationella resultatet från 2014.

Totalt andel utsatta för psykiskt våld (systematiska kränkningar, försök att inskränka friheten, hot, trakasserier)

	Älvdalen	Malung-Sälén	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	17,5%	18,7%	17,3%	20,5%	18,9%
Under 2015	7,1%	7,9%	4,9%	6,9%	6,5%

¹ Se mer om dessa våldstyper var för sig på kommande sidor

² Brå 2014

A. Psykiskt våld

KRÄNKNINGAR

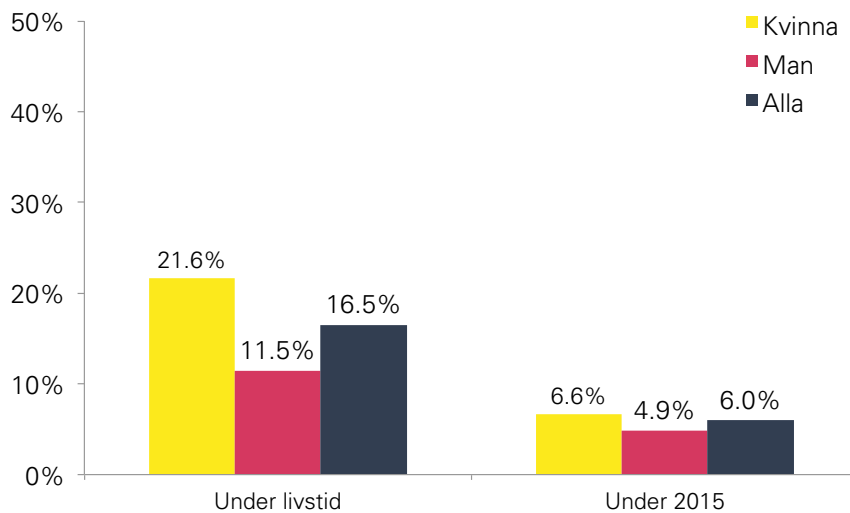
Den första typen av psykiskt våld som undersökts är utsatthet för systematiska kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser. Här ombads respondenterna inte svara ja ifall det handlat om en enskild händelse.

21,6 % av kvinnorna och 11,5% av männen svarar att de utsatts för denna typ av kränkningar av en partner någon gång i livet.

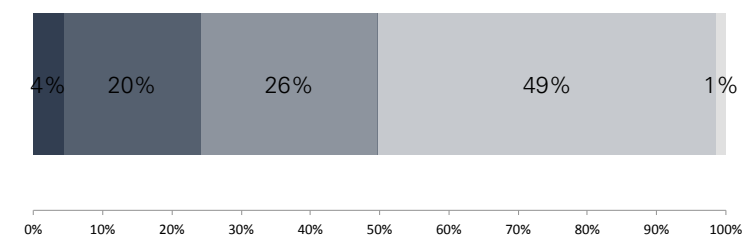
6,6 % av kvinnorna och 4,9 % av männen anger att de utsatts för kränkningar någon gång under föregående år. Av dessa svarar knappt hälften att det skett upprepade gånger, dvs. någon gång i månaden eller mer frekvent. Utsattheten för denna typ av psykiskt våld är relativt jämn mellan kommunerna, se tabellen nedan. En något högre andel rapporterar utsatthet för kränkningar i Orsa.

Andel utsatta för upprepade kränkningar

(sagt saker som kränkt, hånat, nedvärderat eller förödmjukat dig?)

Hur ofta hände det under förra året?

- Varje dag eller nästan varje dag
- Någon gång i veckan
- Någon gång i månaden
- Några gånger per år eller mer sällan
- Vet ej

KRÄNKNINGAR	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	16,7%	16,7%	15,6%	18,7%	14,8%
Under 2015	6,7%	6,7%	4,6%	6,9%	5%

A. Psykiskt våld

FÖRSÖK ATT INSKRÄNKA FRIHETEN

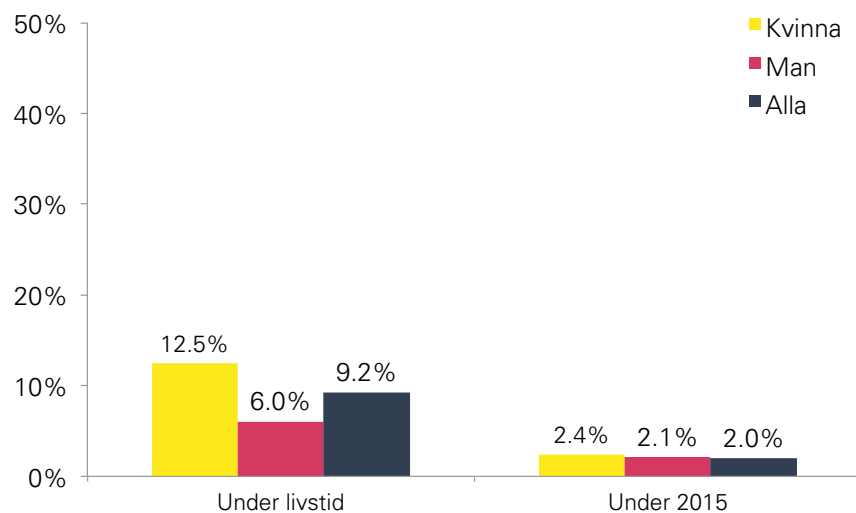
I denna del redovisas utsattheten för upprepade försök att inskränka friheten. Till detta räknas exempelvis förbud att träffa/kontakta någon specifik person, hindra personen från att lämna hemmet eller liknande försök till att bestämma vad en person får och inte får göra. 12,5 % av kvinnorna och 6 % av männen svarar att de (upprepat) utsatts för denna typ av våld av en partner någon gång i livet.

2,4 % av kvinnorna och 2,1 % av männen i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen har utsatts för denna typ av psykiskt våld någon gång under föregående år. Av dessa har 59 % varit utsatta för upprepat våld, dvs. utsatta någon gång i månaden eller mer frekvent.

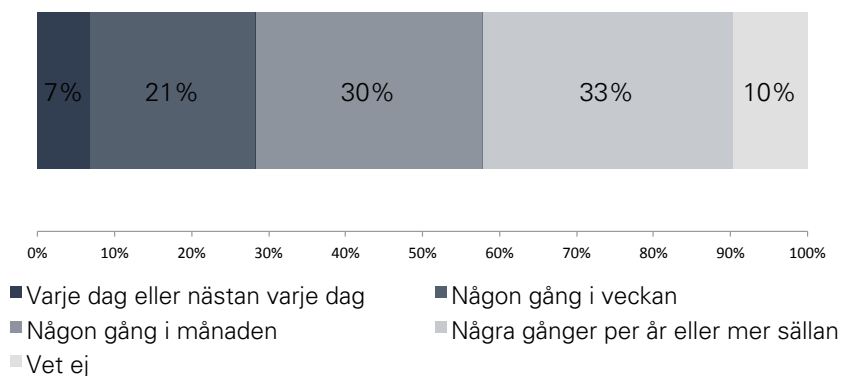
Utsattheten för denna typ av våld är relativt jämn mellan kommunerna, se tabellen längst ner. Utsattheten är även på en liknande nivå som i det nationella resultatet.

Andel utsatta för upprepade försök att inskränka frihet

(förbjudit dig att ha kontakt med någon specifik person, hindrat dig att lämna hemmet, eller på liknande sätt försökt bestämma vad du får eller inte får göra?)

Hur ofta hände det under 2015?

INSKRÄNKNINGAR	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	9,5%	8,7%	9,2%	9,7%	8,8%
Under 2015	2,2%	1,5%	2,5%	2,7%	2,4%

A. Psykiskt våld

HOT

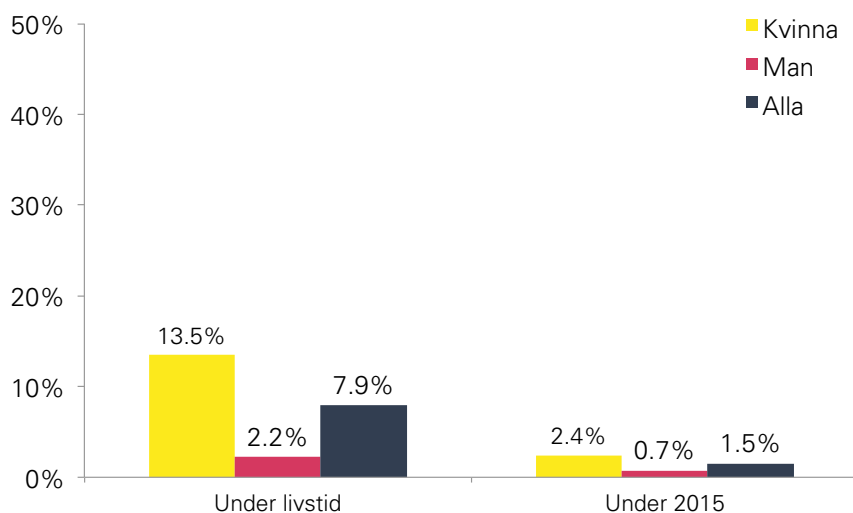
I enkäten ställdes frågan "Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig på något sätt hotat dig så att du kände dig rädd? Hoten kan handla om att skada dig, andra personer eller att förstöra föremål".

Vad gäller hot finns det en märkbar skillnad mellan könen när det gäller utsatthet under livstiden. 13,5 % av kvinnorna men endast 2,2 % av männen har utsatts för hot av en partner någon gång under livstiden. När det gäller föregående år (2015) minskar könsskillnaderna. Totalt 2,4 % av kvinnorna och 0,7 % av männen har utsatts för hot i en nära relation under 2015.

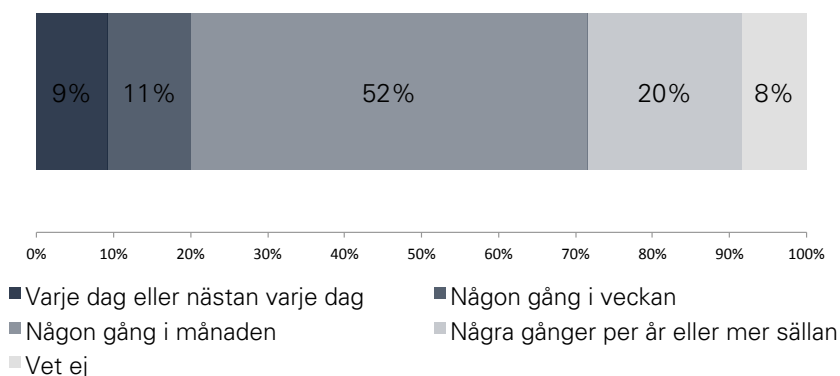
9 % av de som utsatts för hot under 2015 har blivit utsatta för hot varje dag eller nästan varje dag och drygt hälften har utsatts någon gång i månaden.

Andel utsatta för hot

(Hoten kan handla om att skada dig, andra personer eller att förstöra föremål)

Hur ofta hände det under förra året?

HOT	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	7,1%	7,9%	7,0%	11,1%	7,4%
Under 2015	1,0%	2,3%	1,2%	1,8%	1,3%

A. Psykiskt våld

TRAKASSERIER

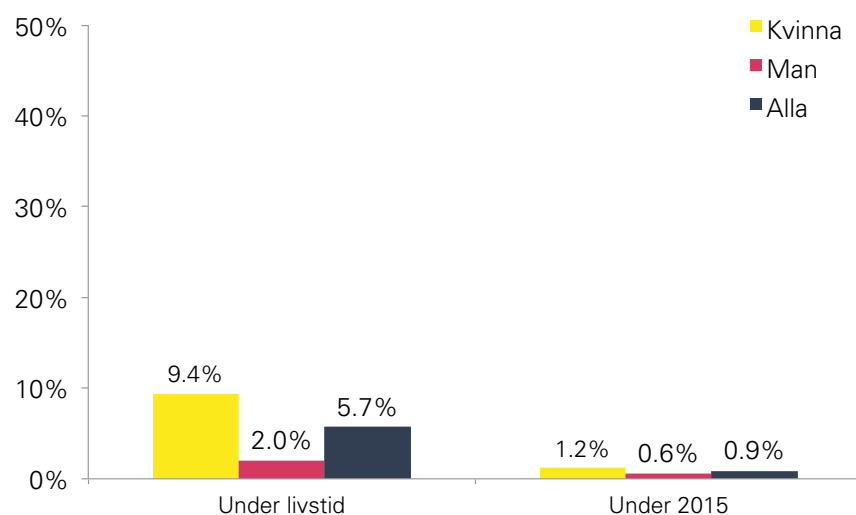
9,4 % av kvinnorna och 2 % av männen i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen har någon gång under livstiden vid upprepade tillfällen utsatts för att en partner förföljt eller trakasserat dem.

Vad gäller föregående har 1,2 % av kvinnorna och 0,6 % av männen blivit utsatta för detta. Av de som utsatts under 2015 har 24% blivit trakasserade varje eller nästan varje dag.

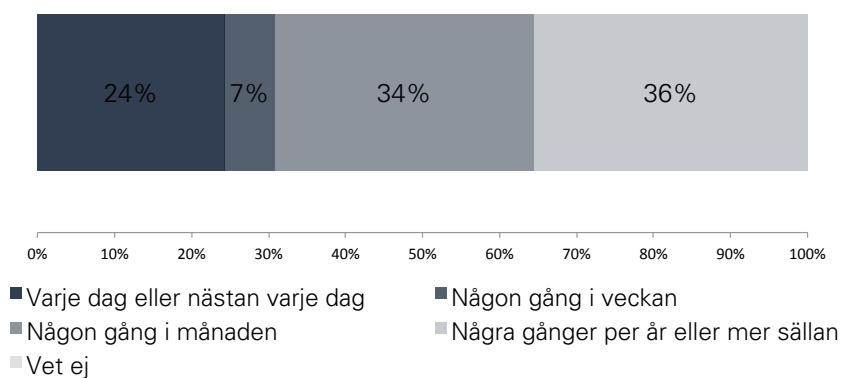
Andelen utsatta är på samma nivå som det nationella genomsnittet.

Andel utsatta för trakasserier eller förföljelse

(exempelvis oönskade mejl, SMS, telefonsamtal, besök eller liknande)

Hur ofta hände det under förra året?

TRAKASSERIER	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	5,9%	5,4%	5,5%	6,8%	5,6%
Under 2015	1,4%	1,7%	0,3%	1,0%	1,2%

B. Ekonomiskt våld

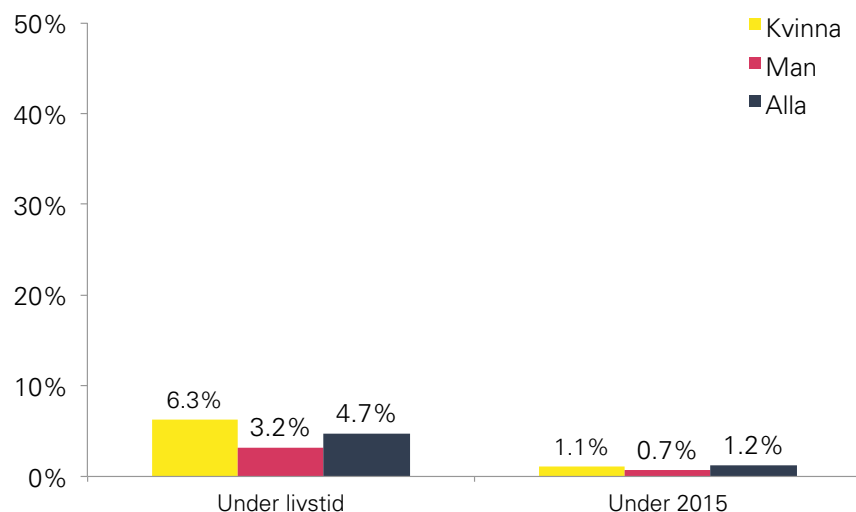
EKONOMISKT VÅLD/FÖRTRYCK

I undersökningen inkluderades en fråga om utsatthet för ekonomiskt våld/förtryck. Syftet var att fånga upp ekonomiskt förtryck som begränsar en annan persons liv. Det kan handla om att försöka kontrollera partners personliga eller gemensamma tillgångar/pengar, tvinga/lura sin partner till skulder eller att stjäla/gömma undan pengar. Totalt 4,7 % har någon gång under livstiden blivit utsatta för ekonomiskt våld av en tidigare eller nuvarande partner. 6,3 % av kvinnorna och 3,2 % av männen svarar att det har hänt. Vad gäller utsatthet för ekonomiskt våld under 2015 svarar 1,1 % av kvinnorna och 0,7 % av männen att de blivit utsatta. Vad gäller 2015 är utsattheten alltså jämfördelad mellan könen.

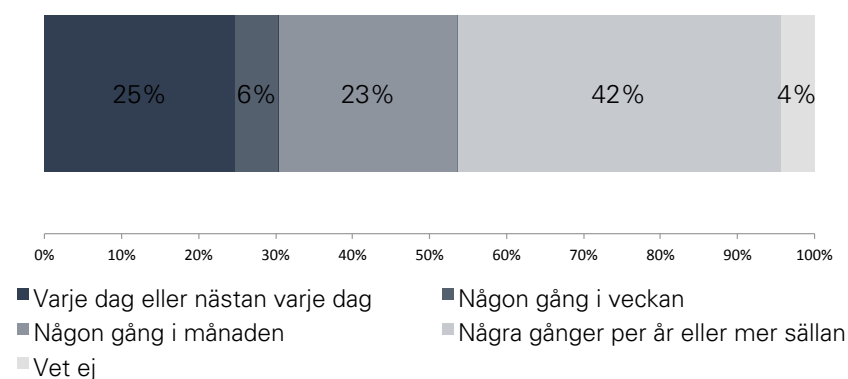
Ett nationellt genomsnitt kan inte redovisas eftersom denna fråga inte ställdes i den nationella kartläggningen.

Andel utsatta för ekonomiskt våld/förtryck

(Det kan handla om att partnern försökt kontrollera hur du använt dina pengar, inte tillåtit dig att ha egna pengar, gömt undan eller stulit gemensamma pengar eller egendom, tvingat/lurat dig till skulder eller liknande)

Hur ofta hände det under förra året?

EKONOMISKT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa
Under livstid	4,9%	5,6%	4,0%	5,7%
Under 2015	2,6%	1,0%	0,2%	0,9%

C. Fysiskt och sexuellt våld

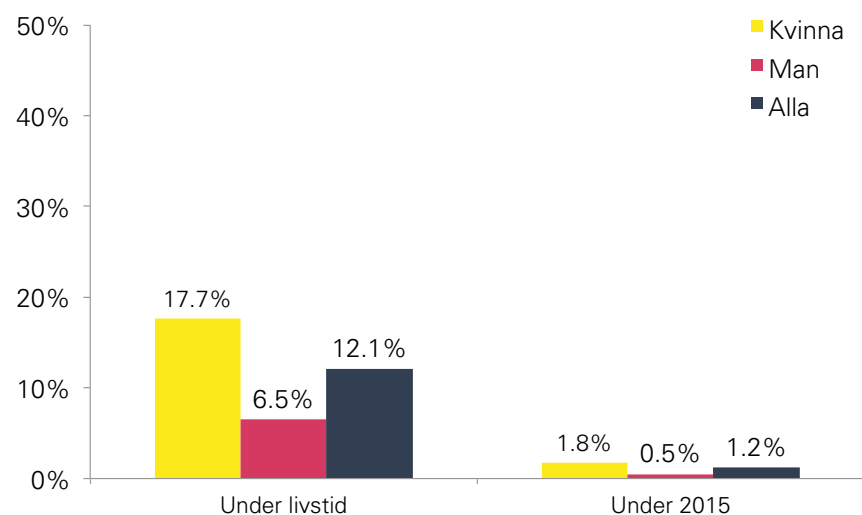
I denna del redovisas resultatet gällande utsatthet för fysiskt eller sexuellt våld. Till denna kategorisering hör:

- Misshandel (knuffar, örfilar eller liknande)
- Grov misshandel (gjort illa med föremål, slag med knytnäve, sparkar)
- Sexuellt våld (sexuell handling mot vilja)
- Grovt sexuellt våld (tvingat till sexuell handling genom hot, hålla fast eller utnyttjat en person)

Vad som framgår enligt diagrammet nedan är att 17,7 % av kvinnorna och 6,5 % av männen någon gång i livet utsatts för fysiskt eller sexuellt våld av en partner. Det är således en klart högre andel kvinnor som rapporterar utsatthet under livstiden. När det handlar om utsatthet under föregående år (2015) svarar 1,8 % av kvinnorna och 0,5 % av männen att de utsatts. Detta är på en liknande nivå som i Brå:s nationella resultat, där 2,2 % av kvinnorna och 2,0 % av männen svarar att de utsatts för sexuellt eller fysiskt våld (under föregående år).

I tabellen längst ner redovisas andelen anmälda brott om misshandel i nära relationer i de fyra kommunerna, enligt Brå:s officiella statistik. Under 2015 registrerades totalt 50 anmälningar om misshandel inomhus i en nära relation i de fyra kommunerna. I 36 av dessa fall var offret en kvinna.

Andel utsatta för fysiskt eller sexuellt våld

FYSISKT/SEXUELLT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	13,9%	10,7%	11,5%	14,1%	11,5%
Under 2015	2,3%	1,1%	0,9%	0,8%	2,1%

FYSISKT VÅLD	Kvinna	Man	Totalt
Under livstid	14,7%	6,0%	10,4%
Under 2015	1,5%	0,5%	1,0%

SEXUELLT VÅLD	Kvinna	Man	Totalt
Under livstid	8,3%	0,7%	4,5%
Under 2015	1,0%	0,2%	0,6%

Anmälda brott om misshandel, inomhus, 2013-2015 i nära relation (antal)

	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa
Antal anmälda brott: misshandel inomhus: misshandel inklusive grov misshandel (Brå 2016)				
2015	6	22	20	2
2014	2	13	17	6
2013	13	13	11	9

C. Fysiskt och sexuellt våld

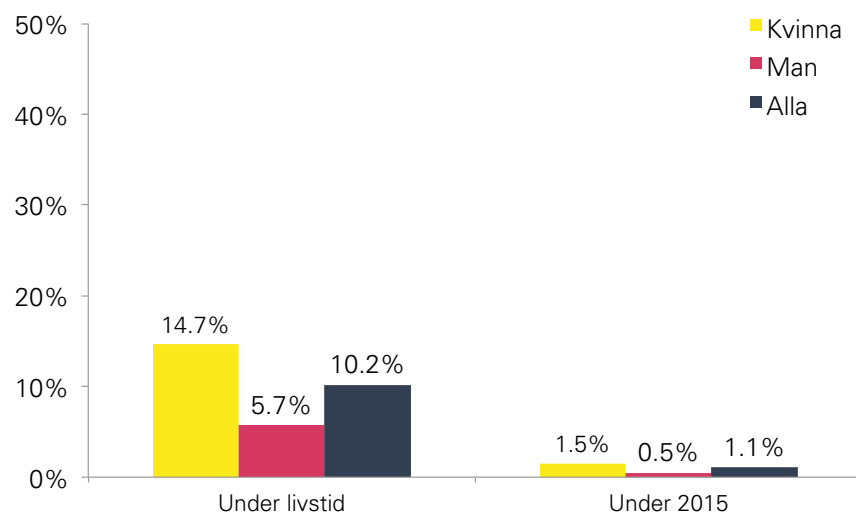
FYSISKT VÅLD (KNUFFAR, ÖRFILAR OCH LIKNANDE)

Totalt sett har 10,2 % utsatts för fysiskt våld, som inkluderar knuffar, örfilar, att någon kastat något hårt mot dem eller liknande, under livstiden. 14,7 % av kvinnorna och 5,7 % av männen har någon gång utsatts för detta av en nuvarande eller tidigare partner.

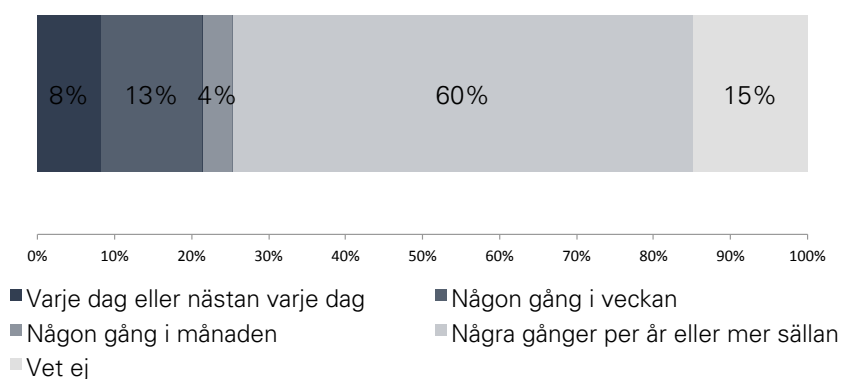
Vad gäller föregående år, 2015, har 1,5 % av kvinnorna och 0,5 % av männen utsatts. Bland de som utsatts under 2015 har en relativt stor andel, 60 %, svarat att det hänt några gånger per år eller mer sällan. En av fyra rapporterar att det fysiska våldet under 2015 varit upprepat, dvs. att det skett någon gång i månaden eller oftare.

Andel utsatta för fysiskt våld

(på ett våldsamt sätt hållit hårt i dig, knuffat dig, kastat något hårt mot dig, gett dig en örfil eller liknande?)

Hur ofta hände det under förra året?

FYSISKT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	12,1%	9,2%	9,7%	11,4%	10,3%
Under 2015	1,8%	0,8%	0,9%	0,8%	1,9%

C. Fysiskt och sexuellt våld

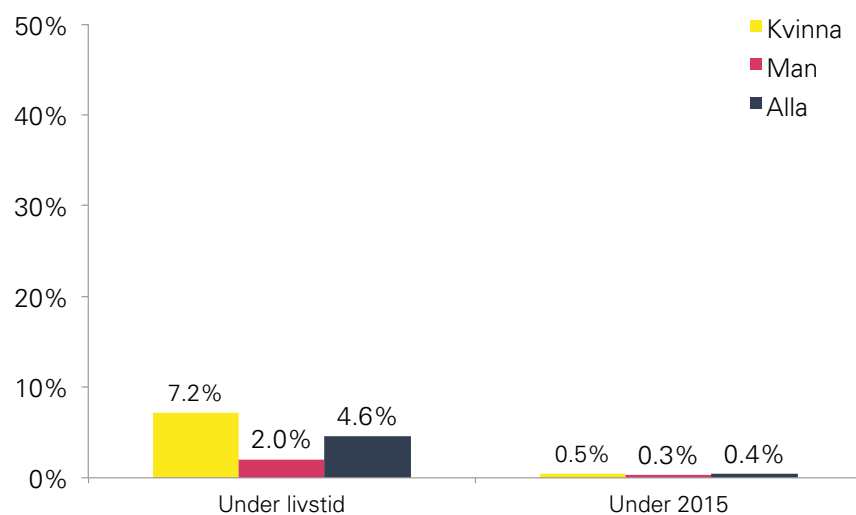
GROVT FYSISKT VÅLD

I denna del redovisas utsattheten för det som i undersökningen kategoriseras för grovt fysiskt våld. Här handlar det om våld som innebär att göra en person illa med föremål, knytnävsslag, sparkar eller liknande.

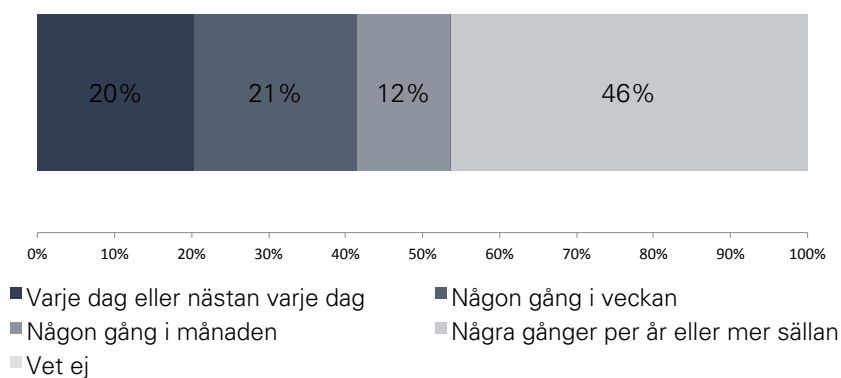
Under livstiden har 7,2 % av kvinnorna och 2 % av männen utsatts för grovt fysiskt våld av en partner. Under 2015 är andelen 0,4% totalt och bland kvinnorna 0,5 %. Av de som utsatts under 2015 har en relativt hög andel utsatts upprepat, drygt hälften.

Vad gäller utsatthet för grov misshandel är andelen utsatta på en liknande nivå som i det nationella resultatet, se tabellen längst ner på sidan.

...gjort dig illa med ett föremål, slagit dig med knytnäve, sparkat dig eller liknande?

Hur ofta hände det under förra året?

GROVT FYSISKT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	4,3%	2,6%	4,8%	7,3%	4,7%
Under 2015	0,3%	0,6%	0,2%	0,8%	0,5%

C. Fysiskt och sexuellt våld

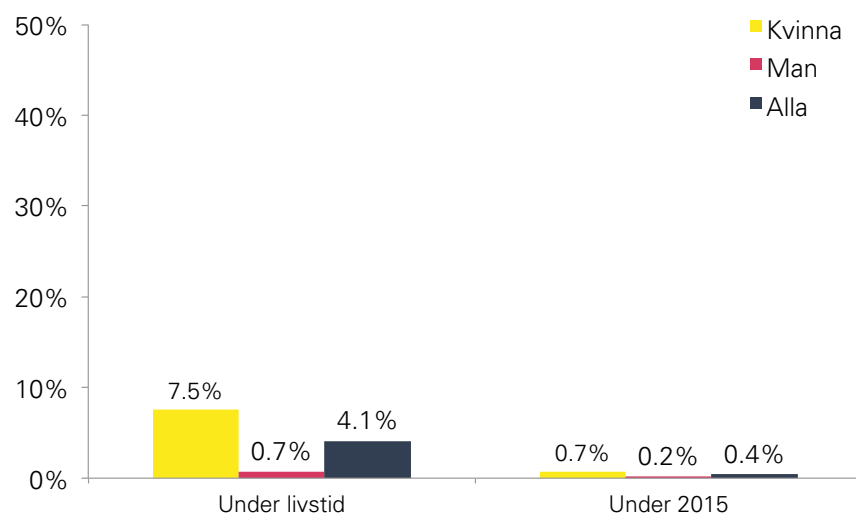
SEXUELLT VÅLD

Andelen utsatta för sexuell handling mot sin vilja under livstiden är totalt 4,1%. Detta är en något högre andel än i det nationella resultatet, där motsvarande siffra är 2,8%.

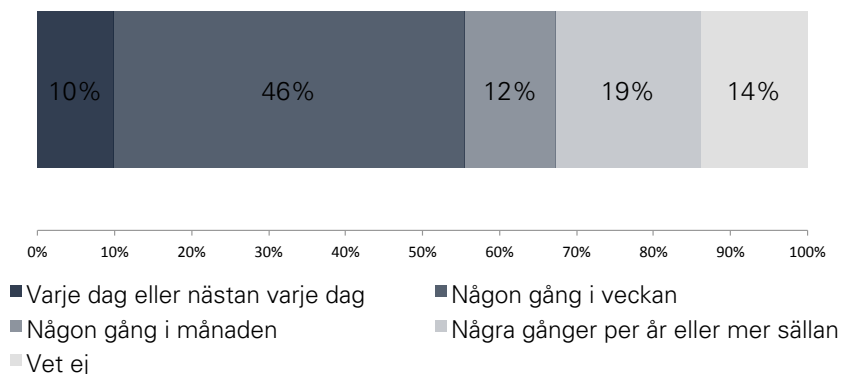
Vad gäller sexuell utnyttjande syns en tydlig skillnad mellan könen. 7,5% av kvinnorna och 0,7% av männen har utsatts för detta av en partner. Vad gäller utsatthet för sexuell våld under 2015 har en andel om 0,4% utsatts. Bland de som utsatts under 2015 har över hälften utsatts upprepat (någon gång i månaden eller oftare).

Vad gäller sexuell våld finns det ett linjärt samband med ålder. De yngre åldersgrupperna rapporterar klart högre grad av utsatthet än de äldre åldersgrupperna.

Andel utsatta för sexuell handling mot vilja

Hur ofta hände det under förra året?

SEXUELLT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	4,0%	2,9%	4,5%	5,1%	2,8%
Under 2015	0,8%	0,5%	0,3%	0,3%	0,4%

C. Fysiskt och sexuellt våld

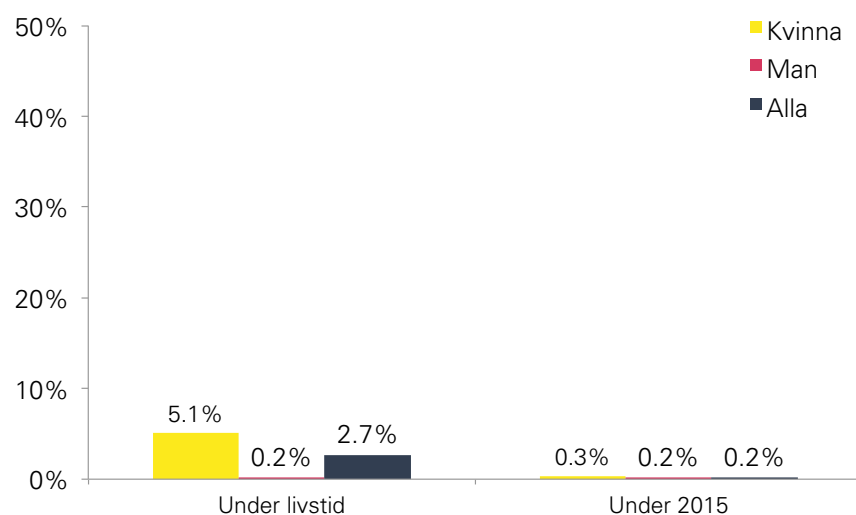
GROVT SEXUELLT VÅLD

I denna del redovisas resultatet för det som i rapporten definieras som grovt sexuellt våld. Det kan här handla om att en partner tvingat en till sexuell handling genom att hota eller hålla fast, eller att ha utnyttjat en berusad partner. 5,1 % av kvinnorna har någon gång i livet utsatts för detta av en tidigare eller nuvarande partner. Den totala andelen är 2,7 %. Under 2015 är andelen som utsatts för detta 0,2%.

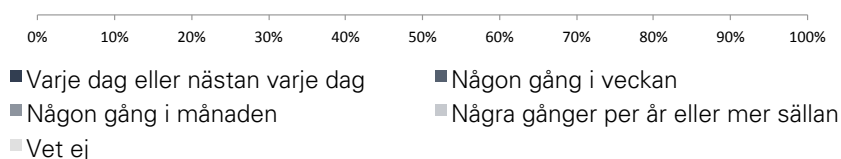
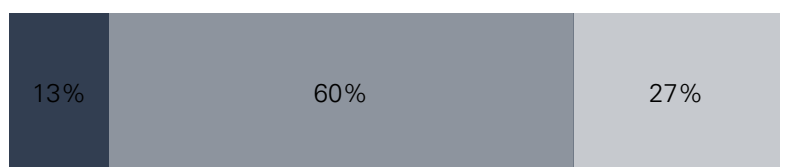
Även vad gäller denna typ av sexuellt våld, finns ett linjärt samband med ålder. Dvs. de yngre grupperna rapporterar utsatthet i klart högre grad än de äldre.

Andel utsatta för grovt sexuellt våld

(tvingat dig till någon form av sexuell handling genom att hota dig, hålla fast dig, utnyttjat att du har varit berusad, eller liknande?)

Hur ofta hände det under förra året?

GROVT SEXUELLT VÅLD	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa	Nationellt (BRÅ 2014)
Under livstid	2,0%	2,6%	3,3%	5,1%	2,0%
Under 2015	0,3%	0,0%	0,4%	0,3%	0,2%

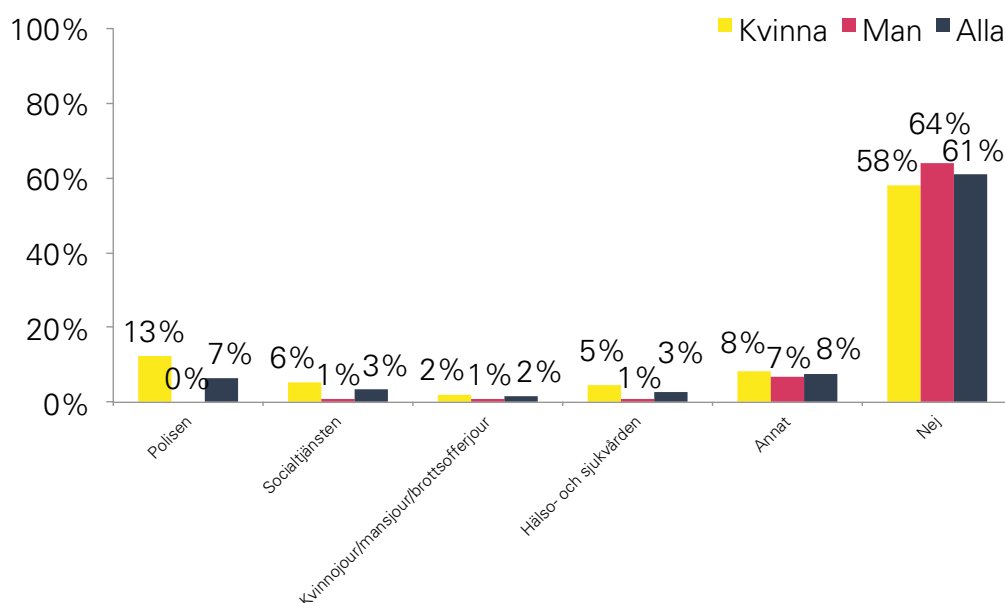
D. Hjälp och stöd

De respondenter som svarade att de blivit utsatta för någon typ av våld under 2015 fick en fråga om de då vände sig någonstans för att få hjälp. 23 % svarar att de vänt sig någonstans. 7 % av de som utsatts för våld under 2015 vände sig till polisen och 3 % till socialtjänsten.¹ Vanliga skäl till att inte vända sig till polisen är, enligt en tidigare studie av Brå, rädsla, att det betraktades som en småsak, att man inte trodde polisen kunde hjälpa eller att man inte vill anmäla förövaren på grund av relationen till personen.² 46 % av de som sökt hjälp svarar att de inte fick det stöd som de behövde. Notera att få har svarat på denna fråga. Enligt en tidigare nationell studie av Brå från 2009, var det en andel om ca 40 % av våldsutsatta som svarade att de inte fick det stöd som de hade behövt, det vill säga ett relativt liknande resultat som i denna studie.

¹ Notera att inte alla som utsatts för våld under 2015 har svarat på frågan. Därav uppgår inte diagrammet till 100 %.

² Brå 2009, Brå 2014

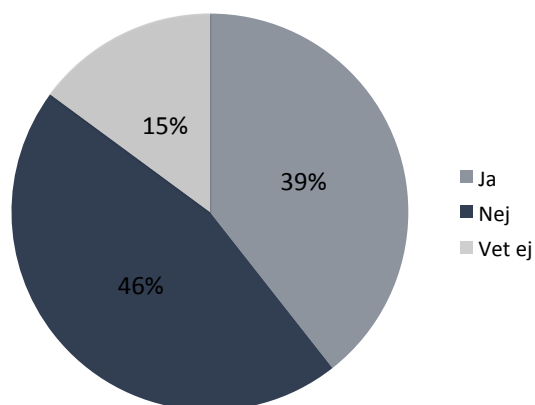
Ledde händelsen/ händelserna under 2015 till att du vände dig till någon för att få hjälp?

Ledde händelsen /händelser under 2015 till att du vände dig till någon för att få hjälp?

	Älvdalen	Malung- Sälén	Mora	Orsa
Polisen	0,0%	5,4%	13,9%	0,0%
Socialtjänsten	2,6%	3,4%	5,2%	0,0%
Kvinnojour/mansjour/brottsofferjour	2,6%	3,4%	0,0%	0,0%
Hälso- och sjukvården	5,1%	3,4%	0,0%	5,3%
Annat	2,1%	6,4%	10,9%	9,1%
Nej	84,2%	54,0%	55,6%	59,2%

Fick du det stöd och den hjälp som du behövde?

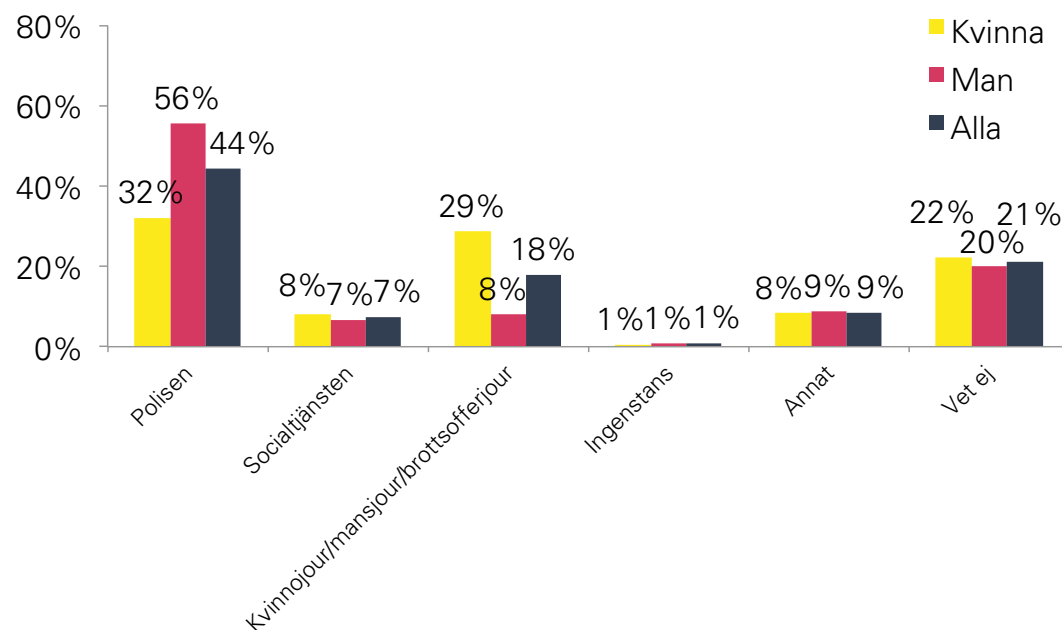
D. Hjälp och stöd

En slutlig fråga ställdes till alla om vart de skulle vända sig ifall de fick vetskap om att någon de känner blev utsatt för hot och/eller våld i en nära relation.

44 % svarar att de skulle vända sig till polisen. Klart fler män än kvinnor hade vänt sig till polisen. 18 % totalt svarar att de skulle vända sig till en jour (kvinno- , mans- eller brottsofferjour). Fler kvinnor än män svarar detta alternativ. Därutöver svarar ungefär var femte person att de inte vet vart de skulle vända sig.

De som här angav svarsalternativet "annat" kunde i fritext specificera vart de skulle vända sig. Flera kommenterar här att de själva hade tagit tag i saken eller att de inledningsvis hade vänt sig till den utsattes övriga familj/anhöriga/vänner.

Vart skulle du helst vända dig om du fick vetskap om att någon i din närhet blev utsatt för hot och/ eller våld i en nära relation?

Vart skulle du helst vända dig om du fick vetskap om att någon i din närhet blev utsatt för hot och/ eller våld i en nära relation?

	Älvdalen	Malung-Sälen	Mora	Orsa
Polisen	47,8%	46,1%	41,7%	46,6%
Socialtjänsten	6,4%	4,9%	7,7%	11,3%
Kvinnojour/mansjour/brottsofferjour	12,6%	16,8%	20,8%	16,4%
Ingenstans	1,5%	0,8%	0,5%	0,6%
Annat	6,0%	6,1%	11,0%	8,0%
Vet ej	25,7%	25,4%	18,3%	17,2%

E. Vidare analys

VILKA BAKGRUNDSFAKTORER PÅVERKAR UTSATTHETEN FÖR VÅLD?

Enligt Brå:s nationella kartläggning och flera andra studier är de bakgrundsfaktorer som har starkast relevans för utsatthet kön, ålder, familjerelation, utbildning, boendeform och ekonomiska förutsättningar.¹ Utsattheten konstateras vara högst bland kvinnor, personer i åldrarna 16–34 år, ensamstående föräldrar, personer med högst gymnasial utbildning och personer boende i flerfamiljshus. Brå konstaterar vidare att kvinnor i åldern 20–24 år är en tydlig riskgrupp. Vidare framgår det att utsatta kvinnor ofta har sämre ekonomiska förutsättningar än kvinnor som inte blivit utsatta för våld i nära relationer. I en studie i Sverige från 2012 framkom även att en riskfaktor för män är att vara i ett förhållande som varat mindre än 3 år².

Enligt Brå finns det inte några tydliga skillnader i utsatthet mellan personer som är födda i Sverige och utrikes födda³. Utländska och asylsökande framhålls däremot som en särskilt sårbar grupp när det handlar om kvinnors utsatthet för alla typer av våld (inte bara i nära relationer) eftersom kännedomen är låg och mörkertalen mycket höga. Övriga särskilt sårbara grupper av kvinnor är exempelvis personer med funktionsnedsättning, hemlösa och personer och med missbruksproblematik.⁴

Kön

Utifrån sambandsanalyser framkommer det att den allra tydligaste bakgrundsfaktorn som påverkar utsatthet i denna studie är kön. Se tabellerna med oddskvoterna på sida 30. Kvinnor utsätts i klart högre grad än män för partnervåld. Skillnaden mellan kön är signifikant, både vid en analys av utsatthet under livstiden men också sett till analysen av utsattheten under det senaste året. Även om andelen utsatta under 2015 tycks vara relativt jämn mellan könen finns det alltså en signifikant skillnad med hänsyn till övriga faktorer. Flera svenska studier har kommit fram till att kvinnor i klart högre grad än män blivit utsatta vid analyser av våld under livstiden, men däremot att skillnaderna är tydligt mindre när det handlar om utsatthet under föregående år.

Det finns även forskning som visar att kvinnor i högre grad än män blir utsatta för upprepat våld (exempelvis Brå 2010). Eftersom gruppen som utsatts för upprepat våld i denna undersökningen är så pass liten är det svårt att dra samma slutsats. Det som dock framgår som en tydlig slutsats i denna studie är att utsatta kvinnor ofta är utsatta för mer än en typ av våld. Det finns alltså en klart högre risk att om en kvinna blivit utsatt för en typ av våld (exempelvis fysiskt), så har hon också blivit utsatta för en annan typ av våld (exempelvis psykiskt).

I denna undersökning framgår även att kvinnor i högre grad än män utsätts för de grövre formerna av våld (dvs. misshandel, sexuellt våld). Detta resultat är även i linje med aktuell forskning på området. I Brå:s nationella undersökning framgick exempelvis att kvinnor som utsatts för våld har haft tydligt större behov av hjälp och stödinsatser än män, framför allt hos sjukvården, och att detta kan härledas till att kvinnor utsätts för grövre våld. Eftersom en väldigt liten grupp i denna undersökning svarat att de sökt hjälp hos sjukvården går det dock inte att bekräfta samma slutsats.

Ålder

Tidigare studier visar att utsattheten för våld är klart högre hos den yngre delen av befolkningen. I den nationella kartläggningen påpekar exempelvis Brå att personer i åldern 18-34 år är en grupp med högre risk för utsatthet.⁵ I denna undersökning framgår ett tydligt samband, som delvis är kopplat till ålder, men som handlar om sysselsättning. Det framgår att pensionärer i klart lägre grad än övriga löper risk att utsättas för våld i nära relationer, se tabellen med oddskvoter på sida 30. Vad gäller övriga kopplingar mellan utsatthet för våld och ålder, framkommer dock inte helt tydliga samband, med några undantag. Vad gäller sexuellt våld finns det ett distinkt linjärt samband med ålder, där den yngre befolkningen i klart högre grad än den äldre befolkningen blivit utsatta för denna typ av våld. Utifrån resultatet kan konstateras att unga kvinnor är en riskgrupp vad gäller utsatthet för sexuellt våld av en partner.

Andelen som uppger att de utsatts för fysiskt eller sexuellt våld i livet ligger på 22 procent i åldern 18-29 år, att

1 Brå 2014, Lundgren m.fl. 2010

2 Lövestad & Krantz 2012

3 Brå 2014

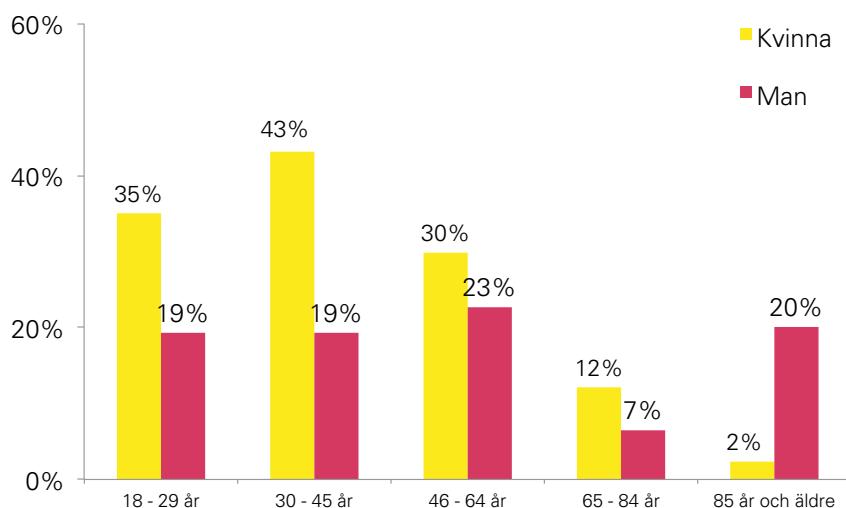
4 SOU 2015:55

5 Brå 2014

E. Vidare analys

jämföra med endast 7 procent i gruppen över 65 år. Det psykiska våldet är dock vanligare i gruppen 30-64 år än bland de under 30 år. I diagrammet nedan redovisas utsattheten för psykiskt och fysiskt/sexuellt våld under livstiden per åldersgrupp bland kvinnor respektive män. Bland män är utsattheten förhållandevis jämn i åldersgrupperna. Bland kvinnor är andelen utsatta högst i gruppen 30-45 år.

Utsatthet för fysiskt/sexuellt eller psykiskt våld under livstiden

Barn i hushållet

En signifikant bakgrundsfaktor, som samvarierar med utsattheten för våld, är om det finns barn i hushållet. Både bland män och kvinnor finns det en större risk för utsatthet om det finns barn under 18 år i hushållet. I gruppen som är under 50 år och har barn under 18 uppgår 33 procent att de utsatts för våld någon gång i livet, medan motsvarande siffra för gruppen utan barn är 27 procent. I gruppen som är under 50 år och har barn under 18 uppgår 13 procent att de utsatts för våld under 2015, medan motsvarande siffra för gruppen utan barn är 9 procent. Även i Lidingös kartläggning från 2015 framgick till viss del samma samband, dvs. att personer med barn i hushållet löper en något högre risk att utsättas⁶.

Övriga faktorer

Ett oväntat samband som framkommer vid analysen är att ensamstående med hög inkomst löper större risk än övriga att drabbas för våld av en partner. Gruppen ensamstående i de högre inkomstskikten har alltså en klart högre risk att utsättas för våld. Varför det ser ut på detta sätt är svårtolkat. Samma slutsats, dvs. att ensamstående med höga inkomster löper större risk för partnervåld, gjordes även i Lidingös kartläggning från 2015⁷.

Vad som även diskuteras i aktuell forskning är att utsatta kvinnor ofta har sämre ekonomiska förutsättningar än de kvinnor som aldrig utsatts (exempelvis Brå 2014)⁸. Detta samband är dock inte tydligt i denna studie.

I den nationella kartläggningen konstaterade Brå även att boende i flerfamiljshus hade större risk att drabbas än personer som bor i eget hus. I denna undersökning noteras dock inte någon signifikant skillnad vad gäller boendetyp. En annan faktor som Brå tar upp är att det bland kvinnor finns ett samband mellan utsatthet och utbildningsnivå, där de kvinnor som högst har en gymnasial utbildning löper större risk att drabbas. I denna studie är förhållandet, förvånande nog, omvänt. De personer (både kvinnor och män) med en högre genomförd utbildning har i högre grad utsatts för våld av en nuvarande eller tidigare partner. Detta är ett förvånande resultat och för att analysera vad det beror på skulle nog kräva en egen studie.

Vidare kan även påpekas är att det i denna studie inte fanns några inga signifikanta skillnader mellan de fyra kommunerna.

⁶ Lidingö 2015

⁷ Lidingö 2015

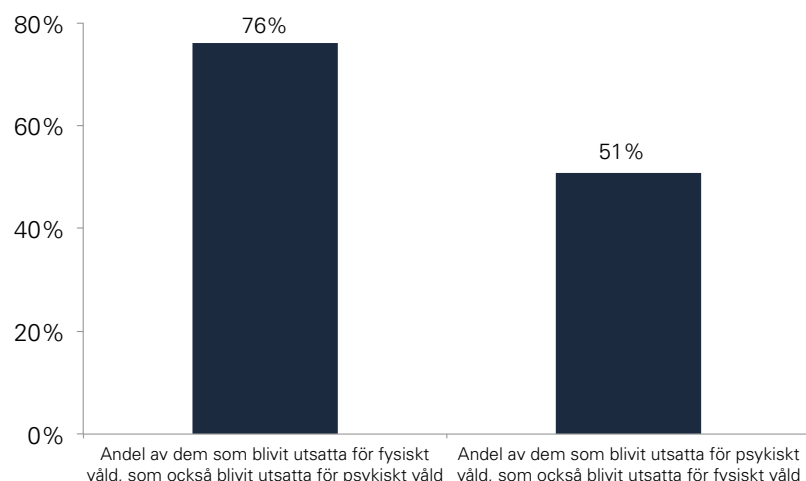
⁸ Brå 2014

E. Vidare analys

SAMBAND MELLAN FYSISKT/SEXUELLT OCH PSYKISKT VÅLD

Tidigare forskning har visat att det är vanligt att personer som utsatts för grövre brott även har blivit utsatta för mindre grova brott. I diagrammet nedan görs en jämförelse mellan utsatthet för fysiskt/sexuellt respektive psykiskt våld, där det fysiska våldet antas vara grövre än det psykiska våldet. Det kan dock uppfattas som tvärtom av en utsatt person. 76 procent av de som utsatts för fysiskt våld (grövre våld) har även utsatts för psykiskt våld. Kopplingen är alltså stark, i likhet med bland annat den nationella kartläggningen.

Utsatthet: samband mellan fysiskt/sexuellt och psykiskt våld

Tabeller: Risken att ha blivit utsatt under livstid eller under 2015

UTSATTHET UNDER LIVSTIDEN		Oddsquot	Sgnifikansnivå
Kvinna	Ja	1,805	**
	Nej	1	
Pensionär	Ja	0,311	**
	Nej	1	
Barn i hushåll	Ja	1,708	**
	Nej	1	
Ensamstående med hög inkomst (årlig inkomst om 500 000 eller mer)	Ja	1,942	*
	Nej		

**signifikans på 99% nivå, *signifikans på 95% nivå

UTSATTHET UNDER 2015		Oddsquot	Signifikansnivå
Kvinna	Ja	1,478	*
	Nej	1	
Pensionär	Ja	0,174	**
	Nej	1	
Barn i hushåll	Ja	1,582	*
	Nej	1	

**signifikans på 99% nivå, *signifikans på 95% nivå

F. Avslutande reflektioner

Undersökningens resultat visar att en andel om 20 % av invånarna i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälens kommuner har utsatts för psykiskt eller fysiskt/sexuellt våld under livstiden. Sett till föregående år (2015) har en andel om 6 % blivit utsatta. Generellt är andelen som utsatts för våld i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen på en liknande nivå som i den nationella kartläggningen.

Kön visar starkast relevans på utsattheten i denna studie. Kvinnor rapporterar att de utsatts i klart högre grad, i likhet med flera tidigare kartläggningar. I tidigare studier har det framkommit att våld som riktas mot kvinnor oftare är upprepat, grövre och dessutom resulterar i fler negativa konsekvenser för den drabbade. Vad som framkommit här är att kvinnor i högre grad än män utsatts för misshandel och sexuellt våld, både under livstiden och under föregående år. Det bör dock noteras att den här typen av kartläggning av våld i nära relationer vanligen genererar olika resultat beroende på studiens kontext och sättet att formulera frågorna. Studier som fokuserar på våld eller brott får ofta resultat som visar att kvinnor är mer utsatta än män. Studier som istället fokuserar på konflikter kommer ofta fram till att skillnaden mellan kvinnors och mäns utsatthet för relationsvåld är ganska liten.¹

Det har även framkommit att det finns vissa samband mellan ålder och utsatthet. Vad gäller sexuellt våld är sambandet tydligt och linjärt: yngre har utsatts i klart högre grad än äldre. Vad som även framgår är att gruppen pensionärer löper en klart lägre risk än övriga att utsättas för våld i nära relationer.

Kunskap om omfattningen av problemet, vilken karaktär våldet har och vilka riskfaktorer som finns, är viktigt för det vidare arbetet på lokal nivå i Mora, Orsa, Älvdalen och Malung-Sälen. Dels är det viktigt att anpassa det förebyggande arbetet. Dels är det viktigt att de som lever i en destruktiv relation, eller håller på att ta sig ur en sådan relation, får den hjälp och stöd de behöver. En förutsättning för att våldsutsatta ska få adekvat hjälp, stöd och vård är dock att våldsutsattheten upptäcks.² Medvetenhet och kunskap om våld i nära relationer som samhällsproblem måste således ständigt vara närvarande i yrken där man möter människor, eftersom det är en förutsättning för att kunna upptäcka utsatthet.

1 Brå 2009

2 Socialstyrelsen 2014

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå 2016 Statistikdatabasen över anmälda brott
<http://statistik.bra.se/>

Brottsförebyggande rådet, Brå 2014 *Brott i nära relationer - en nationell kartläggning*
Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå 2010 *Upprepad utsatthet*
Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå 2009 *Våld mot kvinnor och män i nära relationer*
Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Gävlö kommun 2014 *Jag försöker glömma, men jag kan inte glömma*
Gävle: Kommunledningskontoret

Lidingö stad 2015 *Kartläggning av våld i nära relationer*
Lidingö Stad: Omsorgs- och socialförvaltningen

Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J. & Kalliokoski, A.-M. 2001 *Slagen Dam*.
Umeå: Fritzes Offentliga Publikationer

Lövestad, S. & Krantz, G. 2012. *Men's and women's exposure and perpetration of partner violence; an epidemiological study from Sweden.*
BMC Public Health 2012, 12:945.

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK Kunskapsbanken, 2016 *(hemsida)*
<http://kunskapsbanken.nck.uu.se/>

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK 2014 *Våld och hälsa*
Uppsala: NCK

Nybergh, L., Taft, C., Enander, V. & Krantz, G. *Self-reported exposure to intimate partner violence among women and men in Sweden: results from a population-based survey*
BMC Public Health 2013, 13:845.

Socialstyrelsen 2014 *Att vilja se, vilja veta och att våga fråga*
Stockholm: Socialstyrelsen

Statens offentliga utredningar, SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*
Stockholm: Regeringskansliet

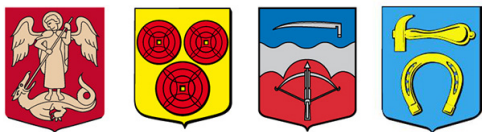
Stockholms Stad 2013 *Kartläggning av våld i nära relationer i Stockholms stad*
Stockholm: Socialförvaltningen

Bilaga

FÖLJEBREV - FRAMSIDA

+

+

MORA • ORSA • ÄLVDALEN • MALUNG-SÄLEN

Våld i nära relationer

Du är en av 3000 kvinnor och män i Mora, Orsa, Älvdalen, och Malung-Sälens kommun som slumpmässigt valts ut för att medverka i en enkätundersökning som handlar om olika sorters brott som kan förekomma i en parrelationer. Med parrelation menar vi ett förhållande eller ett sammanboende med en partner, till exempel flickvän, pojkvän, hustru eller man. Frågorna handlar om sådant som kan ha hänt i en pågående relation eller i en tidigare relation. Du är helt anonym i undersökningen.

Varför är det viktigt att jag deltar?

Syftet med undersökningen är att socialförvaltningarna i kommunerna ska kunna ge så bra stöd och service som möjligt på området våld i nära relationer. **Det är mycket viktigt att du besvarar frågorna i enkäten även om du aldrig varit utsatt för brott eller lever i en parrelation.** Enkäten tar bara någon minut att fylla i.

Hur deltar jag?

Svara på internet med hjälp av koden nedan, eller genom medföljande enkät och svarskuvert. Svarskuvertet är förbetalt och behöver inte frankeras.

Svara på webben!

Du kan även svara via dator eller din smartphone. Gå in på webbadressen och använd koden nedan.

Du kommer till enkäten via länken: www.enkatfabriken.se/vald

Din personliga kod är:

Anonymitet

Undersökningen genomförs av analysföretaget Enkätfabriken. Samtliga dina enkät- och registeruppgifter skyddas enligt 24 kap 8§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det innebär att alla som arbetar med undersökningen har tystnadsplikt och att de insamlade uppgifterna endast redovisas i sammanställd form där ingen enskild persons svar kan utläsas. Numret högst upp på enkäten är till för att Enkätfabriken under insamlingen ska kunna se vilka som ska få en påminnelse. Vi ber dig besvara frågorna så snart som möjligt.

Ett stort tack på förhand för din medverkan!

Om du har frågor om hur undersökningen genomförs är du välkommen att kontakta Enkätfabriken på Tel: 020-12 10 28, eller E-mail: support@enkatfabriken.se. Vill du prata med någon på kommunerna om enkäten kontakta Anna Jonsson, Tel: 0250-26316

+

+

Om du behöver råd och stöd

Kvinnofridslinjen

Tel: 020- 50 50 50

En nationell stödtelefon för dig som utsatts för hot och våld. Du som är anhörig eller vän är också välkommen att ringa. De har öppet dygnet runt och du ringer gratis oavsett var du bor i Sverige. Ditt samtal syns inte på telefonräkningen.

Familje Frid Mora-Orsa-Malung-Sälen-Älvdalen

Utsatta telefon: 0250-383 90
Utöware telefon: 0250-383 93

I Mora, Orsa, Malung-Sälen och Älvdalens kommuner erbjuder vi en öppen insats till personer utsatta för våld i nära relation, till personer som utövar våld samt till barn som bevittnat våld mellan närstående. All kontakt med oss är kostnadsfri och vi för inga journaler

Brottsofferjourernas nationella stödlinje

Tel: 0200-21 20 19

Vi hjälper dig som utsatts för brott, blivit vittne till brott eller är närstående. Hos brottsofferjouren kan du få gratis: Samtalsstöd, Råd och vägledning, Information om polisanmälan, förhör och rättegång, Hjälpa att söka ersättning. Du behöver inte ha polisanmält brottet för att ha kontakt med oss.

Det kostar en markering att ringa från vanlig telefon, men är gratis från mobil. Brottsofferjourens nationella stödlinje har öppet: Måndag till torsdag kl. 9-20.00, fredag kl. 9-16.00 och lunchstängt mellan 12.00-13.00.

Brottsofferjouren Mora-Orsa-Älvdalen

Tel: 0250-181 68

Brottsofferjouren kan bland annat hjälpa dig med:

- Råd och stöd.
- Hjälpa i kontakter med myndigheter och försäkringsbolag.
- Stöd i samband med ev. rättegång.
- Någon att tala med.
- Kontakten med oss är kostnadsfri och sekretesskyddad

Kvinnojouren Borlänge

Jourtelefon: 0243-814 01
E-post: borlange@roks.se

Jouren har anställd personal. Skyddat boende finns. Barnansvarig finns.

Kvinnogemenskapen Emma, Mora

Jourtelefon: 0250-175 00
E-post: emma.mora@roks.se

Skyddat boende finns.

Kvinnojouren Malung-Sälen

Jourtelefon: 020-28 60 80

Kan erbjuda stöd på följande språk: Svenska, engelska, finska och persiska
Här finner du: Lhbtq-kompetens, Skyddat boende.

Socialtjänsten

Mora 0250-264 00
Orsa 0250 - 55 23 50
Älvdalen 0251-31282, 0251-31461,
0251-31303
Malung-Sälen 0280-184 88

Du kan även kontakta socialtjänsten i Mora, Orsa, Älvdalen eller Malung-Sälens kommuner, som ansvarar för att kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer samt barn som själv utsatts eller bevittnat våld mellan närstående får stöd och hjälp.

ENKÄT - FÖRSTA SIDAN

+

+

Bakgrundsfrågor

1. Vilka personer bor i ditt hushåll, d.v.s. bor du tillsammans med minst halva tiden?

Räkna med samtliga personer i hushållet, förutom dig själv. Flera alternativ kan anges.

- Ingen → Gå till fråga 3
- Make/maka/sambo/partner → Gå till fråga 3
- Föräldrar → Gå till fråga 3
- Syskon → Gå till fråga 3
- Andra vuxna → Gå till fråga 3
- Barn (ej dina syskon) → Gå till fråga 2

2. Hur gamla är det/de barn som bor i ditt hushåll?

Flera alternativ kan väljas

- 0-6 år
- 7-12 år
- 13-17 år
- 18 år eller äldre

3. Bor du/ni i villa, radhus, lägenhet eller i någon annan typ av bostad?

- Villa, jordbruksfastighet el. dyl.
- Radhus eller kedjehus
- Lägenhet bostadsrätt
- Lägenhet hyresrätt
- Annat boende
- Vet ej

4. Vilken är din högsta genomförda utbildning?

- Folkskola (annan utbildning som är kortare än 9 år)
- Flickskola, realskola eller grundskola
- Yrkesskola, 1- eller 2-årigt gymnasium
- Studentexamen eller 3-4-årigt gymnasium
- Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år
- Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre
- Doktorerat, fil.lic., forskarutbildning m.m.
- Annan utbildning
- Ingen avslutad utbildning
- Vet ej

5. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning? Om du har flera sysselsättningar, ange endast den du anser är den huvudsakliga.

- Företagsarbetare
- Hemarbetare (arbetar i eget hushåll/medhjälpare familjemedlem, oavlönad)
- Ålderspensionär
- Förtidspensionär
- Studerar
- Arbetslös
- Arbetsmarknadsåtgärd (ej studier)

Annat, ange vad:

6. Vad är ditt hushålls sammanlagda inkomst per år?

Ange inkomsten före skatt och avdrag

0-200 000 kronor	200 001-300 000 kronor	300 001-400 000 kronor	400 001-500 000 kronor	500 001-600 000 kronor	600 001-700 000 kronor	700 001 kronor eller mer
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. I vilket land är du född?

- Sverige
- Norden (men ej i Sverige)
- Europa (men ej i Norden)
- Övriga världen (ej Europa)

+

+

ENKÄT - ANDRA SIDAN

+ Enkätinstruktioner +

Följande del av enkäten riktar sig till personer som har, eller har haft, en parrelation som varat minst en månad. Med parrelation menar vi ett förhållande eller ett sammanboende med en partner, till exempel flickvän, pojkvän, hustru eller man. Enkäten omfattar även samkönade parförhållanden.

8. Har du just nu, eller har du någon gång haft, ett sådant förhållande?

Ja → Gå till fråga 9

Nej → Gå till fråga 19

Introduktion till frågorna

Nu följer ett nytt avsnitt i enkäten som berör en del känsliga och jobbiga frågor kring konflikter i parrelationer. Konflikter hanteras ju på olika sätt och det händer att personer går över gränsen. Frågorna handlar om ett antal saker som kan ha inträffat i just dina nuvarande eller tidigare relationer. Händelserna kan ha inträffat under en pågående relation eller efter att en relation tagit slut. Idag är kunskapen om detta ämne begränsad och det är därför mycket viktigt att få just dina svar på dessa frågor. Men om det är någon fråga som du inte vill svara på kan du hoppa över den och gå vidare till nästa.

9. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig vid upprepade tillfällen sagt saker som kränkt, hånat, nedvärderat eller förödmjukat dig?

Frågan avser upprepade händelser, inte till exempel enstaka kränkningar.

Nej → Gå till fråga 10

Ja → Gå till fråga 9a

a. Händes det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 10

Ja → Gå till fråga 9b

b. Hur ofta händes det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag

Någon gång i veckan

Någon gång i månaden

Några gånger per år eller mer sällan

Vet ej

10. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig förbjudit dig att ha kontakt med någon specifik person, hindrat dig att lämna hemmet, eller på liknande sätt försökt bestämma vad du får eller inte får göra?

Nej → Gå till fråga 11

Ja → Gå till fråga 10a

a. Händes det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 11

Ja → Gå till fråga 10b

b. Hur ofta händes det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag

Någon gång i veckan

Någon gång i månaden

Några gånger per år eller mer sällan

Vet ej

11. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig försökt kontrollera eller begränsa din eller er gemensamma ekonomi?

Det kan handla om att partnern försökt kontrollera hur du använt dina pengar, inte tillåtit dig att ha egna pengar, gömt undan eller stulit gemensamma pengar eller egendom, tvingat/lurat dig till skulder eller liknande.

Nej → Gå till fråga 12

Ja → Gå till fråga 11a

ENKÄT - TREDJE SIDAN

11.

a. Händte det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 12 Ja → Gå till fråga 11b

b. Hur ofta händte det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

12. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig på något sätt hotat dig så att du kände dig rädd?

Hoten kan handla om att skada dig, andra personer eller att förstöra föremål.

Nej → Gå till fråga 13 Ja → Gå till fråga 12a

a. Händte det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 13 Ja → Gå till fråga 12b

b. Hur ofta händte det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

13. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig vid upprepade tillfällen förföljt eller trakasserat dig?

Det kan handla om oönskade mejl, SMS, telefonsamtal, besök eller liknande.

Nej → Gå till fråga 14 Ja → Gå till fråga 13a

a. Händte det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 14 Ja → Gå till fråga 13b

b. Hur ofta händte det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

14. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig på ett våldsamt sätt hållit hårt i dig, knuffat dig, kastat något hårt mot dig, gett dig en örfil eller liknande?

Nej → Gå till fråga 15 Ja → Gå till fråga 14a

a. Händte det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 15 Ja → Gå till fråga 14b

b. Hur ofta händte det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

+

15. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig gjort dig illa med ett föremål, slagit dig med knytnäve, sparkat dig eller liknande?

Nej → Gå till fråga 16 Ja → Gå till fråga 15a

a. Händes det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 16 Ja → Gå till fråga 15b

b. Hur ofta hände det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

→ **16. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig utsatt dig för, eller involverat dig i, en sexuell handling mot din vilja?**

Nej → Gå till fråga 17 Ja → Gå till fråga 16a

a. Händes det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 17 Ja → Gå till fråga 16b

b. Hur ofta hände det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

→ **17. Har det någon gång hänt att en nuvarande eller tidigare partner till dig tvingat dig till någon form av sexuell handling genom att hota dig, hålla fast dig, utnyttjat att du har varit berusad, eller liknande?**

Nej → Gå till fråga 18 Ja → Gå till fråga 17a

a. Händes det någon gång under förra året, alltså mellan januari och december 2015?

Nej → Gå till fråga 18 Ja → Gå till fråga 17b

b. Hur ofta hände det under förra året?

Varje dag eller nästan varje dag	Någon gång i veckan	Någon gång i månaden	Några gånger per år eller mer sällan	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

↓

+

ENKÄT - FEMTE SIDAN

⁺ Om du svarade ja på någon av frågorna 9a, 10a, 11a, 12a, 13a, 14a, 15a, 16a, 17a: svara på fråga 18, ⁺ gå annars vidare till fråga 19

18. Ledde händelsen eller någon av dessa händelser under 2015 till att du vände dig till någon för att få hjälp?

Flera alternativ kan anges.

- Ja, polisen → Gå till fråga 18a
- Ja, socialtjänsten → Gå till fråga 18a
- Ja, kvinnojour/mansjour/brottsofferjour → Gå till fråga 18a
- Ja, hälso- och sjukvården → Gå till fråga 18a
- Ja, annat, ange vad: → Gå till fråga 18a
- Nej → Gå till fråga 18b

→ 18a. Fick du det stöd och den hjälp som du behövde?

- Ja
- Nej
- Vet ej

18b. Vad var skälet till att du inte sökte hjälp?

19. Vart skulle du helst vända dig om du fick vetskap om att någon i din närhet blev utsatt för hot och/ eller våld i en nära relation?

- Polisen
- Socialtjänsten
- Kvinnojour/mansjour/brottsofferjour
- Ingenstans
- Annat, ange vad:
- Vet ej

Stort tack för din medverkan!

+

+

